

ASSURANCE &
OVERHEIDSACCOUNTANTS

Accountantsverslag 2025

Gemeente Culemborg

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Aan de raadsleden van gemeente Culemborg
Ridderstraat 250
4101 BK Culemborg

1 juli 2026

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening van uw gemeente voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2025. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2025 en onze overeenkomst gedateerd 7 augustus 2024. Onze bevindingen en aanbevelingen zijn open en constructief besproken met de ambtelijke organisatie, de wethouder Financiën en met de Auditcommissie.

Het accountantsverslag begint met een samenvatting van onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen. Daarna gaan wij in op de reikwijdte van onze controle, de diepgang waarmee wij gecontroleerd hebben en tot welke oordeel wij gekomen zijn. Vervolgens geven wij onze visie op de informatiewaarde en leesbaarheid van de paragrafen en de programmaverantwoording.

Nadat wij onze analyse hebben gegeven van de financiële positie van uw gemeente, gaan wij in meer detail in op de belangrijkste bevindingen uit onze controlewerkzaamheden. Dit doen wij langs de drie domeinen fysiek, sociaal en bedrijfsvoering.

Vervolgens geven wij op hoofdlijnen ons beeld van de interne beheersing van uw organisatie en gaan we dieper in op de speerpunten die u ons heeft meegegeven tijdens de controle.

We sluiten het accountantsverslag af met bijlagen waarin we bevindingen hebben opgenomen over een aantal wettelijk verplichte onderwerpen, zoals Sisa, WNT en onze onafhankelijkheid. In de bijlage hebben we ook enkele actuele ontwikkelingen gegeven die voor u van belang kunnen zijn.

Dit accountantsverslag is opgezet als interactief document waar u eenvoudig doorheen kunt navigeren door op de menuopties aan de linkerzijde of de onderstreepte woorden te klikken. Wij vragen u terughoudend te zijn met het printen van het accountantsverslag.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking die we ervaren hebben. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

J.G. Schuijt MSc RA

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Samenvatting van onze bevindingen en aanbevelingen

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt
Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening van uw gemeente. Dit houdt in dat wij van oordeel zijn dat de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie.

Omdat de goedkeuringstolerantie afhankelijk is van de werkelijke lasten, hebben wij de tolerantie die wij eerder hebben opgenomen in ons controleplan geactualiseerd op basis van de definitieve jaarrekening. De tolerantie die wij bij de controle hebben gehanteerd bedraagt EUR 2.148.000.

Onzekerheden aanwezig, maar onder controletolerantie
Ons goedkeurend oordeel betekent niet dat er geen onzekerheden geconstateerd zijn. Wel houdt het in dat deze onzekerheden onder de goedkeuringstolerantie blijven die uw raad heeft vastgesteld. De totale onzekerheid in de jaarrekening is EUR 631.000 en bestaat vooral uit het niet kunnen vaststellen van de levering van zorg en inkopen.

Het college heeft de rechtmatigheidsverantwoording afgegeven
Het college heeft vastgesteld dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen EUR 1.281.000 bedragen. Dit is lager dan de vastgestelde verantwoordingsgrens van EUR 2.148.000, maar ook nog eens de helft minder dan vorig jaar. De onrechtmatigheid wordt volledig veroorzaakt door een acceptabele begrotingsonrechtmatigheid. Er hebben geen onrechtmatige aanbestedingen plaatsgevonden. Wij zijn niet tot een andere conclusie gekomen dan het college.

De informatiewaarde van de programmaverantwoording kan beter
Ons samenvattend beeld van de jaarstukken is dat ze inhoudelijk goede informatie bevatten, visueel verzorgd en bestuurlijk goed leesbaar zijn. De doelstellingen uit de begroting 2025 worden in de jaarstukken overwegend herkenbaar beantwoord. De programma's volgen dezelfde indeling als in de begroting en per voorgenomen prestatie is een status opgenomen. Daardoor kan de raad redelijk goed volgen wat wel, deels of niet is gerealiseerd. Het SMART-gehalte is echter beperkt. Veel doelen zijn voldoende specifiek en tijdgebonden, maar minder vaak meetbaar of expliciet gekoppeld aan een maatschappelijk effect. Ook ontbreekt het aan kritische prestatie-indicatoren (kpi's) op basis waarvan de raad goed kan sturen.

Geen indicaties voor fraude
Tijdens onze controle hebben wij nadrukkelijk aandacht besteed aan het onderwerp fraude. Uit onze werkzaamheden zijn geen indicaties voortgekomen voor fraude.

Schattingen door het college zijn evenwichtig
Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen, bijvoorbeeld ten aanzien van de waardering van de (im)materiële vaste activa en de voorzieningen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt beoordeeld en over het algemeen als evenwichtig aangemerkt. Alleen de opbrengststijging die is ingerekend in de jaarschijven van de grondexploitaties vinden wij voorzichtig ingeschat.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Samenvatting van onze bevindingen en aanbevelingen

Financiële positie van uw gemeente is voldoende, maar kwetsbaar

De financiële positie van uw gemeente als geheel is voldoende, maar blijft kwetsbaar. De gunstige ontwikkeling van de kengetallen wordt mede veroorzaakt door een sterke incidentele rekeningresultaten in de laatste jaren, hogere baten dan begroot en een investeringsrealisatie die achterblijft bij eerdere verwachtingen. Met andere woorden: er is sprake van een grote positieve invloed op de kengetallen door incidentele voordelen en het feit dat niet alle ambities konden worden uitgevoerd door de beperkte capaciteit binnen de organisatie. Tegelijkertijd signaleren we dat de solvabiliteit de komende jaren (sterk) zal afnemen als u alle ambities wilt realiseren. Tevens zal dit leiden tot een toename in de netto-schuldquote. Daarom raden wij u aan om bij iedere begroting, bestuursrapportage en jaarrekening, alsmede bij losse raadsbesluiten met een materieel financieel effect, de (verwachte) ontwikkeling van de solvabiliteit en schuldquote zichtbaar te maken.

Weerstandsvermogen is verbeterd

Uit de analyse van het college blijkt dat de bandbreedte van het weerstandsvermogen in 2025 tussen 1,6 en 3,4 is. Beide liggen boven de norm van 1,0 die uw raad heeft gesteld. Vorig jaar lag de band-breedte nog tussen 1,1 en 2,5. Hiermee is het weerstandsvermogen behoorlijk toegenomen. De oorzaak hiervan is de verbetering van de beschikbare weerstandscapaciteit, mede door het positieve resultaat over 2025. Net als vorig jaar zijn wij echter ven mening dat de bandbreedte van het weerstandsvermogen te positief is berekend, omdat bestemmingsreserves meegenomen zijn bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit. In het BBV is echter bepaald dat dit niet mogelijk is. Indien er geen rekening gehouden wordt met bestemmingsreserves, dan daalt de bandbreedte van het weerstands-vermogen tussen 1,2 en 2,5.

Kwaliteit van afsluitdossier is minder goed dan vorig jaar

Net als vorig jaar zijn wij blij met de samenwerking met de organisatie en met de VIC. Ten opzichte van vorig jaar zien wij echter wel dat de kwaliteit van de aangeleverde aansluitingen, analyses en onderbouwingen in het afsluitdossier van de gemeente minder goed is dan vorig jaar. Naar onze mening is een belangrijke oorzaak dat vorig jaar een medewerker bij de BWB een aantal specificaties en onderbouwingen heeft aangepast om de kwaliteit van het dossier te waarborgen. Dit jaar was een dergelijk filter in het afsluitproces niet aanwezig. Hierdoor is de kwetsbaarheid van de eerste en, in minder maten tweede lijn zichtbaar geworden. Daarom hebben wij het college aangeraden om de financiële kennis van de medewerkers die betrokken zijn bij het tot stand komen van de jaarrekening verder te verbeteren. Tevens hebben wij aangeraden om interne controles binnen de financiële administratie op een hoger niveau te brengen, waardoor de kwaliteit van het afsluitdossier omhoog gaat.

Informatiebeveiliging en privacy blijven hoge aandacht vragen

Naar onze mening zijn verdere verbeteringen noodzakelijk in de inrichting van de informatiebeveiliging binnen de gemeente om deze in lijn te brengen met de uitgangspunten van de aankomende Cyberbeveiligingswet (Cbw). De belangrijkste reden voor deze conclusie is dat er nog onvoldoende sprake is van een aantoonbare gestructureerde beheersingsaanpak op basis van een zogenaamd Information Security Management System (ISMS). Positief is wel dat het ISMS in 2025 is aangeschaft en ingericht. De volgende stap in deze ontwikkeling is een aantoonbare uitvoering van de beheersing. We zullen dit meenemen bij onze interim-controle 2026.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Samenvatting van onze bevindingen en aanbevelingen

Onze belangrijkste bevindingen in het fysiek domein

Verwacht resultaat actieve grondexploitaties verbeterd

Ondank de beperkte activiteiten binnen de grondexploitaties is het nog te verwachten resultaat van alle actieve grondexploitaties verder toegenomen van EUR 2,9 miljoen positief naar EUR 3,5 miljoen positief. De belangrijkste reden van deze positieve ontwikkeling is de bijstelling van de exploitatie Lanxmeer is. Dit komt doordat de grond van kavel 10G tegen een hogere prijs wordt verkocht dan eerder verwacht.

Risico's binnen grondexploitaties voldoende gedekt

De Reserve Grondexploitatie is afgenomen van EUR 10,0 miljoen naar EUR 2,6 miljoen. De belangrijkste reden hiervan is dat er een nieuwe specifieke reserve is gevormd voor het Stationskwartier van EUR 12,6 miljoen. Dit bedrag is geheel onttrokken uit de reserve.
De totale omvang van de risico's, zonder het Stationskwartier, is berekend op EUR 1,5 miljoen. Daarnaast zijn de berekeningen in het MPG 2025 voldoende voorzichtig. Vanuit dit perspectief lijkt de omvang van de Reserve Grondexploitaties hoog. Wij geven u daarom in overweging om nadere afspraken te maken met het college over de wenselijke omvang van deze reserve in het licht van toekomstige ontwikkelingen.

Interne beheersing van grote projecten blijft aandacht vragen

De interne beheersing van grote projecten blijft dringend aandacht vragen. Het onderwerp heeft daarom ook de hoogste prioriteit heeft van het college en de directie. Wij hebben het college aangeraden om onze aanbevelingen op te nemen in de auditmonitor, zodat de voortgang ervan inzichtelijk wordt en blijft.

Onze belangrijkste bevindingen in het sociaal domein

Verbetering in de beheersing van de zorgkosten

Vorig jaar hebben wij aanbevelingen gedaan om de interne beheersing van de (ontwikkeling van de) zorgkosten te versterken. Hoewel deze aanbevelingen nog steeds gelden, heeft de verbetering van de interne beheersing van de (ontwikkeling van de) zorgkosten de zichtbare aandacht van het college en de directie. Dit betreft zowel het verder ontwikkelen van het bestaande dashboard als het zelfstandig (kunnen) vaststellen van de prestatielevering van de zorg, zonder afhankelijk te zijn van de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders. Dit zijn echter processen met een langere doorlooptijd.

Werkelijke kosten lager dan in de bijgestelde begroting

De werkelijke kosten in het sociaal domein zijn in de jaarrekening 2025 uitgekomen op een bedrag van EUR 44,7 miljoen. Dit is EUR 2,7 miljoen (5,6%) lager dan de bijgestelde begroting. Dit voordeel is vooral terug te zien bij de deelgebieden Participatie (EUR 0,9 miljoen) en Jeugd (EUR 1,4 miljoen). Vooral de besparing op de kosten voor jeugdzorg valt hierbij op. Hiermee bent u als gemeente een positieve uitzondering binnen de sector.

Het jaarresultaat 2025 is veel beter dan verwacht

Het resultaat na bestemming in de jaarrekening 2025 is uitgekomen op EUR 8,3 miljoen positief. Dit resultaat wijkt EUR 8,2 miljoen af met de verwachtingen. Het verschil wordt veroorzaakt door incidentele factoren, zoals hogere rijksbijdragen, onderuitputting van budgetten en de herziening van grondexploitaties. Een positief verschil met de jaarstukken 2024 is dat het college dit jaar in het onderdeel *Financiële samenvatting* een heldere samenvatting heeft opgenomen van de verschillen tussen begroting en realisatie.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Samenvatting van onze bevindingen en aanbevelingen

Uw speerpunten zijn uitgewerkt in dit verslag

Voor 2025 heeft u ons via de auditcommissie de volgende speerpunten meegegeven:

- Financiële beheersing van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- De financiële uitgangspunten binnen hervormingsagenda Jeugd

Financiële beheersing van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het IHP is op dit moment vooral een strategisch ambitiekader en nog geen volledig financieel uitvoeringsprogramma. De gemeente kiest bewust voor besluitvorming per project. Deze keuze is begrijpelijk, omdat ramingen door prijsontwikkeling, planning en leerlingaantallen snel verouderen. Tegelijkertijd vraagt deze aanpak om een stevig totaaloverzicht, zodat de raad niet alleen per afzonderlijk project, maar ook in samenhang ziet welke druk op de meerjarenbegroting ontstaat. Voor het KWC raden wij u aan om vóór het definitieve investeringskrediet een expliciet financieel beheersingskader vast te stellen, inclusief afspraken met de bouwheer, rapportagevorm, betaalwijze, risicobuffer en escalatie bij dreigende overschrijdingen.

De financiële uitgangspunten binnen hervormingsagenda Jeugd

De gemeente heeft in 2025 aantoonbaar stappen gezet in de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. De beweging naar meer gemeentelijke regie, betere data-analyse, monitoring van dure casuïstiek, aandacht voor verlengde jeugdhulp en daling van verblijfszorg zijn positief. Tegelijkertijd blijft de financiële opgave onzeker. Wij raden u aan om de hervormingsagenda in de P&C-documenten te presenteren als een ontwikkelopgave met actieve monitoring, niet als een gegarandeerde bezuiniging. De raad krijgt de meeste grip wanneer per rapportage zichtbaar is: de gerealiseerde uitgaven, de bandbreedte van onzekerheid, de belangrijkste volume- en prijsontwikkelingen, de capaciteit van de gemeentelijke toegang en de maatregelen die beschikbaar zijn als de ontwikkeling afwijkt van de verwachting.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

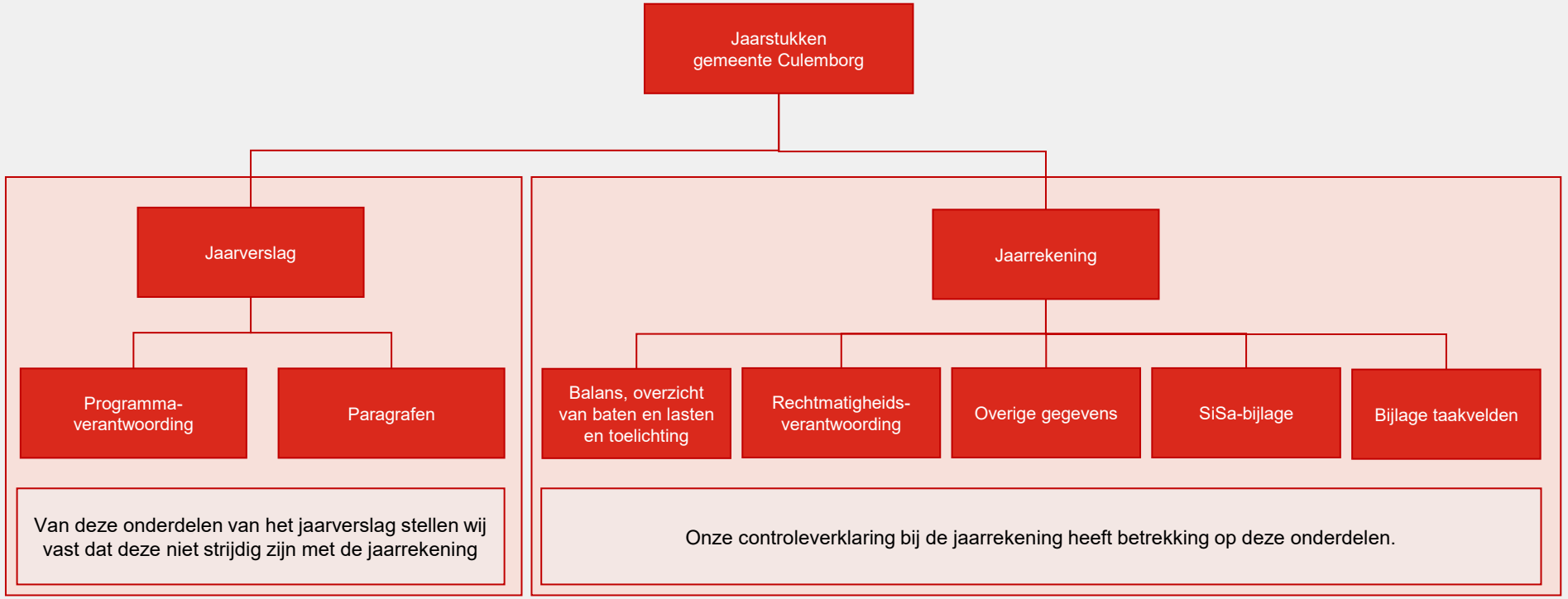
Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

De reikwijdte van onze controle

U heeft ons verzocht om de jaarrekening 2025 van uw gemeente te controleren. De jaarstukken bestaan uit meerdere onderdelen, welke wij niet allemaal met dezelfde diepgang controleren. In het controleplan hebben wij afspraken met u gemaakt over de reikwijdte van de controle.

Wij bevestigen dat de definitieve reikwijdte van de controle gelijk is aan die in het controleplan. Onderstaand hebben wij een samenvatting opgenomen op welke wijze wij de verschillende onderdelen van de jaarstukken in onze controle hebben betrokken.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Dit zijn de definitieve toleranties die wij hebben gebruikt tijdens onze controle

Toleranties

De jaarrekening hoeft niet helemaal vrij te zijn van fouten en onzekerheden voordat wij een goedkeurend oordeel mogen afgeven bij de jaarrekening. Wij mogen op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) rekening houden met goedkeuringstoleranties. U bepaalt binnen de wettelijke kaders welke goedkeuringstoleranties wij hanteren.

De maximale omvang van de goedkeuringstolerantie in het BADO is met ingang van het boekjaar 2025 gewijzigd en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Als raad kunt u wel besluiten om ons te vragen de jaarrekening met een lagere tolerantie te controleren. Dit heeft u niet gedaan.

Wij geven pas een niet-goedkeurende verklaring af als wij afwijkingen in de jaarrekening constateren boven deze grenzen. Om de totale omvang van de afwijkingen te bepalen, moeten wij met ingang van dit jaar de fouten en onzekerheden bij elkaar optellen.

De relatie tussen de goedkeuringstolerantie, eventueel geconstateerde afwijkingen en ons oordeel kan als volgt worden samengevat:.

	≤ 2%	≤ 4%	≥ 4%
Afwijkingen en onzekerheden	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding of Afkeuring

Uitvoeringstolerantie

Omdat wij in de controle gebruik maken van deelwaarnemingen en steekproeven zijn wij volgens onze beroepsregels verplicht om een deel van de goedkeuringstolerantie te ‘reserveren’ voor onontdekte fouten. Om die reden doen wij een afslag van 20% op de goedkeuringstolerantie om te komen tot onze uitvoeringstolerantie. De uitvoeringstolerantie wordt door ons gebruikt in de uitvoering van de controle.

Rapporteringstolerantie

De rapporteringstolerantie is de grens waarboven wij gevonden afwijkingen aan u rapporteren. Deze grens bepaalt u zelf en is afhankelijk van de mate van detail waarmee u geïnformeerd wilt worden. De hoogte van de rapporteringstolerantie heeft geen invloed op de nauwkeurigheid of diepgang van onze aanpak. U heeft deze grens vastgesteld op 0,1% van de totale lasten. Dit bedraagt in 2025 EUR 107.400

Samenvatting van onze tolerantiegrenzen

Voor dit controlejaar hebben wij de onderstaande goedkeuringstoleranties gehanteerd. Omdat de werkelijke lasten exclusief toevoegingen aan de reserves hoger zijn dan in de begroting werd verwacht, zijn deze toleranties hoger dan dat wij eerder hebben gemeld in ons controleplan.

Tolerantie	Bedrag
Goedkeuringstolerantie	2.148.000
Uitvoeringstolerantie	1.718.400
Rapporteringstolerantie	107.400

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Dit zijn de definitieve toleranties die wij hebben gebruikt tijdens onze controle

Single information, Single audit (SiSa)

Via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening legt u verantwoording af over van ministeries en provincies ontvangen specifieke uitkeringen. De hiervoor toegepaste uitvoeringstolerantie wijkt niet af van de jaarrekening. In het BADO zijn specifieke rapporteringstoleranties gegeven waaraan wij ons moeten houden. Hiervoor verwijzen we graag naar artikel 5 van het BADO.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Voor de controle op de verantwoording in het kader van de WNT gelden de toleranties zoals jaarlijks gepubliceerd in het Controleprotocol WNT. De betreffende toleranties variëren van 0 (in geval van wel/niet opnemen functionarissen) tot enkele duizenden euro's ten aanzien van onjuistheden in de verantwoording.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

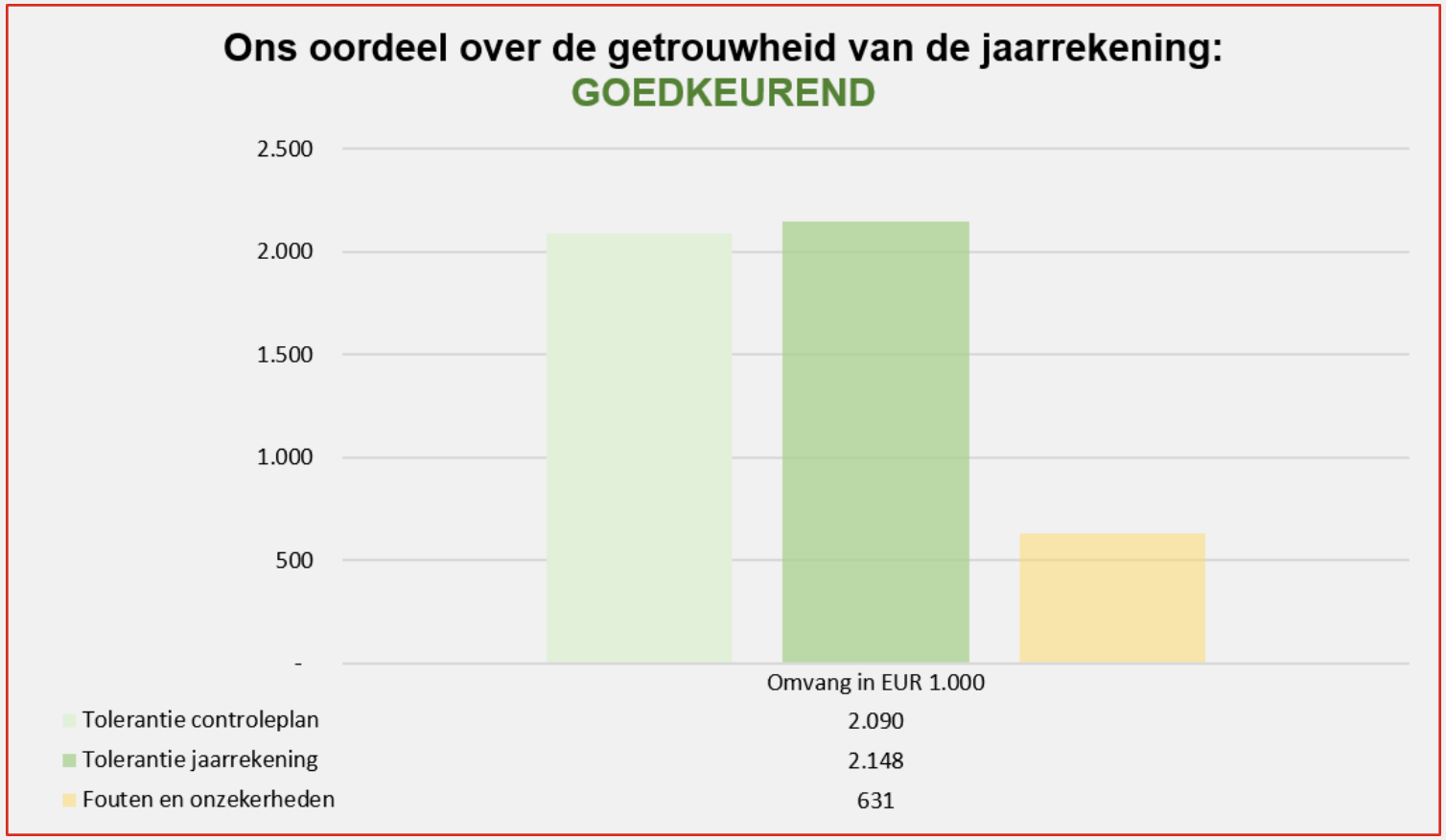
Wij geven een goedkeurend oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening

Ons oordeel bij uw jaarrekening

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening van uw gemeente. Derhalve is ons oordeel dat de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie.

Bevindingen blijven binnen de tolerantie

Ons goedkeurend oordeel betekent niet dat er geen onzekerheden geconstateerd zijn. Wel houdt het in dat deze onzekerheden onder de goedkeuringstolerantie blijven die uw raad heeft vastgesteld. Dit hebben wij in onderstaande tabel samengevat. Op de volgende pagina kunt u lezen om welke specifieke onzekerheden het gaat.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Fouten en onzekerheden in de jaarrekening nader uitgelicht

Fouten

Er zijn geen niet-gecorrigeerde fouten boven de rapporteringstolerantie.

Onzekerheden

De onzekerheden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving onzekerheid	**Bedrag in EUR 1.000**
Levering Wmo-zorg niet vastgesteld	89
Levering Jeugdzorg niet vastgesteld	304
Prestatielevering inkopen niet vastgesteld	238
Totaal	**631**

Levering zorgprestaties niet vastgesteld

De zorgverleners die een totale productie leveren van meer dan EUR 200.000, dienen een verantwoording te verstrekken voorzien van een accountantsverklaring waaruit blijkt dat de zorg daadwerkelijk geleverd is. Het college heeft geconstateerd dat enkele zorgverleners die niet (tijdig) hebben gedaan, dan wel een niet-goedkeurende verklaring hebben meegestuurd. De totale productiewaarde van deze aanbieders is EUR 393.000. Hiervan heeft EUR 89.000 betrekking op Wmo-zorg en EUR 304.000 op jeugdzorg.

Prestatielevering inkopen niet vastgesteld

De VIC heeft een statistische steekproef uitgevoerd op de prestatie-levering van kosten in de financiële administratie. Wij hebben hun werkzaamheden beoordeeld. Hierbij hebben wij een onzekerheid geconstateerd die 1,02% bedraagt van de totale waarde van de steekproef. Op basis van onze vaktechnische regels dienen wij in onze foutafweging de geconstateerde fout te projecteren op de hele populatie waaruit de steekproef getrokken is. Dit houdt in dat wij in ons afweging een geprojecteerde fout meenemen van EUR 238.000.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Het college heeft de rechtmatigheidsverantwoording afgegeven

Achtergrond

Dit jaar heeft het college wederom een eigen oordeel gegeven bij de rechtmatigheid van de jaarrekening. Deze rechtmatigheids-verantwoording is onderdeel van de jaarrekening en valt daarom binnen de reikwijdte van onze controle. Daarmee zijn voor de raad waarborgen ingebouwd dat het college niet zomaar de verantwoording kan opstellen en afgeven.

Bij rechtmatigheid in dit kader bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Baten, lasten en balansmutaties moeten rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat dus primair om de financiële beheershandelingen.

Rechtmatigheidscriteria

In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over de volgende drie rechtmatigheidscriteria:

- **Begrotingsrechtmatigheid:** handelt het college binnen de door u beschikbaar gestelde budgetten en kredieten.
- **Misbruik en oneigenlijk gebruik:** zijn in (de uitvoering van) het beleid voldoende waarborgen opgenomen om misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving te voorkomen of tegen te gaan?
- **Voorwaardencriterium:** zijn de baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming met wet- en regelgeving tot stand gekomen?

Alle andere criteria worden afgedekt door het oordeel van de accountant over het getrouwe beeld van de jaarrekening. Deze hoeven niet vermeld te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Verantwoordingsgrens

In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert het college over geconstateerde afwijkingen. Onder afwijkingen wordt verstaan fouten en onduidelijkheden over de rechtmatigheid van een financiële beheershandeling. U heeft ervoor gekozen om de verantwoordings-grens vast te stellen op de maximale grens van 2% van de werkelijke lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves. Dit is gelijk aan (afgerond) EUR 2.148.000 miljoen.

Vaststelling door het college

Het college heeft vastgesteld dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen EUR 1.281.000 bedragen. Dit is lager dan de verantwoordingsgrens, maar ook nog eens de helft minder dan vorig jaar.

Zoals het college op een duidelijke manier in de paragraaf Bedrijfsvoering heeft toegelicht, wordt de onrechtmatigheid volledig veroorzaakt door een begrotingsonrechtmatigheid. Deze onrechtmatigheid is ook nog eens volledig acceptabel. Het is erg goed om te zien dat er geen noemenswaardige onrechtmatige aanbestedingen hebben plaatsgevonden.

Ons oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording

Wij hebben de werkzaamheden die door en namens het college zijn uitgevoerd om tot de rechtmatigheidsverantwoording te komen in detail beoordeeld. Op basis van deze werkzaamheden zijn wij niet tot een andere conclusie gekomen dan het college, Daarom hebben wij geoordeeld dat de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid.

Samenvatting

Jaarrekening

Reikwijdte van de controle

Goedkeuringstolerantie

Ons getrouwheidsoordeel

Samenvatting bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Informatiewaarde jaarverslag

Financiële positie

Bevindingen controle

Interne beheersing

Speerpunten van de gemeenteraad

Bijlagen

Het college heeft de rechtmatigheidsverantwoording afgegeven

M&O criterium

Overkoepelend M&O beleid aanwezig

In de kadernota Rechtmatigheid adviseert de commissie BBV om een overkoepelend beleidsstuk M&O te maken. Deze bevat naast de filosofie, algemene uitgangspunten en risicoanalyse ook maatregelen ter voorkoming en afdoening.

Uw gemeente beschikt reeds over een dergelijk specifiek M&O beleid in de vorm van de *Notitie Voorkoming van Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik Gemeente Culemborg 2023*. Daarnaast zijn er binnen de organisatie in opzet beheersmaatregelen aanwezig ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Begrotingscriterium

Financiële verordening geeft goed inhoud aan het begrotingscriterium

Naar onze mening geeft uw financiële verordening in artikel 20 goed inhoud aan de randvoorwaarden van het begrotingscriterium. In dit artikel is door de raad antwoord gegeven op de vraag welke overschrijdingen van de begroting als acceptabel worden aangemerkt. Deze overschrijdingen moeten wel benoemd worden in de rechtmatigheidsverantwoording, maar hoeven niet nader te worden toegelicht. Tevens is in dit artikel opgenomen wat de spelregels zijn ten aanzien van het tijdig melden van onderschrijding van lasten en afwijkingen van de begrote baten. Hiermee heeft u voldaan aan de eisen en aanbevelingen van de commissie BBV.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Jaarstukken algemeen
Programmaverantwoording
Paragrafen
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de jaarstukken in het algemeen

In dit deel van ons accountantsverslag geven wij ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de jaarstukken. Ons oordeel is gebaseerd op de inzichtelijkheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses vanuit het perspectief van de raadsleden. Daarnaast beoordelen wij of de programmaverantwoording en paragrafen in overeenstemming zijn met de jaarrekening en voldoen aan alle eisen die het BBV aan deze documenten stelt.

We geven eerst ons algemene beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de jaarstukken. Vervolgens gaan we specifiek in op de programmaverantwoording en paragrafen.

Ons samenvattend beeld van de jaarstukken

Ons samenvattend beeld van de jaarstukken is dat ze inhoudelijk goede informatie bevatten, visueel verzorgd en bestuurlijk goed leesbaar zijn. De doelstellingen uit de begroting 2025 worden in de jaarstukken overwegend herkenbaar beantwoord. De programma's volgen dezelfde indeling als in de begroting en per voorgenomen prestatie is een status opgenomen. Daardoor kan de raad redelijk goed volgen wat wel, deels of niet is gerealiseerd.

Het SMART-gehalte is echter beperkt. Veel doelen zijn voldoende specifiek en tijdgebonden, maar minder vaak meetbaar of expliciet gekoppeld aan een maatschappelijk effect. Dat blijkt bijvoorbeeld uit indicatoren die nog "n.n.b." zijn of slechts over het eerste halfjaar 2025 beschikbaar zijn. Daarmee wordt de formele verantwoording niet onmogelijk, maar wel minder scherp.

Door de ogen van een gemeenteraadslid is naar onze mening vooral de financiële samenvatting sterk: saldoverloop, resultaatcategorieën en voorstellen voor resultaatbestemming zijn inzichtelijk gemaakt. De programmadelen lezen bovendien toegankelijk. De informatiewaarde van de paragrafen is echter wisselend.

Op de volgende pagina hebben wij de enkele tips opgenomen voor het college om de leesbaarheid en informatie waarde van de jaarstukken ter verbeteren. De pagina's daarna gaan dieper in op de programmaverantwoording en paragrafen.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Jaarstukken algemeen
Programmaverantwoording
Paragrafen
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de jaarstukken in het algemeen

Onderdeel	Beeld	Tip
Programma-verantwoording	De programmaverantwoording is relatief sterk gestructureerd. Per programma wordt gewerkt met een korte visie, daarna met doelen en prestaties, indicatoren, actuele regelgeving en financiële verantwoording. Voor een raadslid is dit beter leesbaar dan veel andere BBV-documenten.	Voeg per programma een korte bestuurlijke samenvatting toe: wat ging goed, wat viel tegen, wat vraagt besluitvorming of bijsturing? Dit verhoogt de leesbaarheid voor de raad verder.
		Maak consequenter onderscheid tussen activiteit, output en maatschappelijk effect. Hierdoor ziet de raad in één oogopslag wat het maatschappelijk effect was én wat het heeft gekost. Dit verbetert het SMART-gehalte en maakt de stukken meer sturingsgericht.
		Gebruik bij ontbrekende landelijke indicatoren vaker eigen tussentijdse managementinformatie. Nu blijven meerdere indicatoren n.n.b. of beperkt tot halfjaarcijfers, waardoor de informatiewaarde afneemt
Paragrafen	De paragrafen zijn inhoudelijk bruikbaar en in een aantal gevallen sterk qua opzet en inhoud. Vooral de paragrafen Lokale heffingen en Weerstandsvermogen zijn informatief, terwijl de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen beter kan op dit vlak.	Voeg per paragraaf een samenvattend kader toe met trends, risico's en bestuurlijke conclusie. Dit vergroot de informatiewaarde.
		Werk in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen met expliciete kwaliteitscijfers en achterstandsduiding. De status "Niet bekend" is voor kernkapitaalgoederen bestuurlijk te mager.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Jaarstukken algemeen
Programmaverantwoording
Paragrafen
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de programmaverantwoording

Hieronder hebben wij ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de programmaverantwoording samengevat in tabelvorm.

Aspect verantwoording	2025	2024
Leesbaarheid	🟢	🟢
Informatiewaarde	🟡	🟡
Overeenstemming met jaarrekening	🟢	🟢
In overeenstemming met het BBV	🟢	🟢

Legenda	Betekenis
🔴	Voldoet niet of beperkt aan de norm
🟡	Voldoet aan de norm; verbetering is mogelijk om de raadsleden beter in positie te brengen
🟢	Voldoet aan de norm en brengt het algemeen bestuur goed in positie

Uit deze beoordeling blijkt dat de leesbaarheid en informatiewaarde van de programmaverantwoording naar onze mening voldoende is, maar ook dat verbetering mogelijk is om de raadsleden nog beter in positie te brengen. Dit zit vooral in het nog concreter (SMART) maken van de doelstellingen en resultaten. Er is vooral beschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd. Minder sterk zijn de elementen meetbaarheid en effectgerichtheid. Niet elk voornemen en actie bevat een duidelijke norm, een beoogd resultaat voor de inwoner of een expliciete evaluatievraag. Ook ontbreekt het aan kritische prestatie-indicatoren (kpi's) op basis waarvan de raad goed kan sturen.

In onderstaande tabel hebben wij dit samengevat:

SMART-element	Score	Toelichting
Specifiek	🟡	De prestaties uit de begroting zijn over het algemeen concreet geformuleerd en komen herkenbaar terug in de jaarstukken. De bewoordingen zijn nog wel erg algemeen.
Meetbaar	🔴	Er zijn wel (beleids)indicatoren, maar een deel is nog niet beschikbaar of onvoldoende gekoppeld aan concrete streefwaarden en gewenste effecten.
Acceptabel	🟡	De keuzes passen bij de schaal van Culemborg en de bestuurlijke omgeving, maar de bezetting van de organisatie en vertraging in de uitvoering van de ambities zorgen dat niet alles gerealiseerd kan worden.
Realistisch	🟡	De keuzes passen bij de schaal van Culemborg en de bestuurlijke omgeving, maar de bezetting van de organisatie en vertraging in de uitvoering van de ambities zorgen dat niet alles gerealiseerd kan worden.
Tijdsgebonden	🟡	Veel acties en maatregelen hebben een planning of einddatum, maar worden niet tijdig uitgevoerd. Dit wordt vaak pas achteraf inzichtelijk.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Jaarstukken algemeen
Programmaverantwoording
Paragrafen
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen

In onze visie vormen de paragrafen een belangrijk onderdeel voor de raad om haar controlerende taak goed te kunnen uitvoeren. In deze paragrafen moet het college verantwoording afleggen over een aantal belangrijke beleidsmatige onderwerpen die dwars door de programma's heen snijden. Daarom geven wij ook ten aanzien van de paragrafen ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde. Tevens beoordelen we of de paragrafen in overeenstemming zijn met de jaarrekening en voldoen aan alle eisen die het BBV aan de paragrafen stelt. Samenvattend zijn wij van mening dat de paragrafen in de breedte een bruikbaar beeld geven van de beheersmatige onderwerpen. Positief is dat Culemborg meer doet dan alleen "afvinken": meerdere paragrafen bevatten echt uitleg.

Tegelijkertijd bestaan er wel duidelijke verschillen tussen de verschillende paragrafen. Dit hebben wij in dit onderdeel per paragraaf gedaan. Hierbij is de volgende legenda gehanteerd:

Legenda	Betekenis
🔴	Voldoet niet of beperkt aan de norm
🟡	Voldoet aan de norm, maar verdere verbetering is mogelijk om het algemeen bestuur beter in positie te brengen
🟢	Voldoet aan de norm en brengt het algemeen bestuur goed in positie

Proces	2025	2024	Belangrijkste bevindingen en observaties
Weerstandsvermogen	🟡	🟡	De paragraaf bevat een goed overzicht van de risico's, weerstandscapaciteit en alle verplichte BBV-kengetallen. De analyse blijft echter deels generiek. De relatie tussen de gunstige 2025-ratio's en de structurele druk vanaf 2026-2028 kan explicieter worden gemaakt. Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie, zoals gevraagd door het BBV, ontbreekt. De kengetallen worden weliswaar individueel behandeld, maar een totaalbeoordeling ontbreekt.
Lokale heffingen	🔴	🔴	Deze paragraaf bevat het beleid, tarieven, lokale lastendruk en kwijtscheldings-beleid. De duiding van betaalbaarheid en van de stijging van de woonlasten boven het landelijk gemiddelde kan scherper. Daarnaast wordt, net als vorig jaar, geen inzicht gegeven in de mate van kostendekkendheid per heffing voor alle rechten en bestemmingsheffingen die de gemeente in rekening brengt.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Jaarstukken algemeen
Programmaverantwoording
Paragrafen
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen

Proces	2025	2024	Belangrijkste bevindingen en observaties
Onderhoud kapitaalgoederen	🔴	🟡	In de paragraaf wordt nog steeds beperkt inzicht gegeven in de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien. Deze worden wel kwalitatief genoemd, maar het ontbreekt aan een goede verschillenanalyse tussen werkelijkheid en de begroting. Voor wegen, openbare verlichting, civieltechnische kunstwerken en speeltoestellen is het actuele kwaliteitsniveau “niet bekend”. Juist dat beperkt de controlerende waarde wezenlijk.
Grondbeleid	🟢	🟢	
Financiering	🟡	🟡	Naar onze mening is dit een sterke paragraaf met lokale duiding van renteontwikkeling, kasgeldlimiet en financieringsbehoefte. De paragraaf is goed, maar kan compacter. Een visueel overzicht van de ontwikkelingen zou de raad helpen. In de paragraaf blijkt niet duidelijk op welke wijze rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden is toegerekend.
Bedrijfsvoering	🟢	🟢	
Verbonden partijen	🔴	🔴	In de paragraaf staat een helder onderscheid tussen typen verbonden partijen en verwijzing naar programma’s. De paragraaf is vooral beschrijvend. Financiële risico’s en restrisico’s per partij kunnen nadrukkelijker worden samengevat. De risico’s die voor de verbonden partijen zelf van toepassing zijn, zijn goed uitgewerkt. Het BBV vraagt echter om een opgave van de risico's voor de financiële positie van de gemeente zelf, niet die van de verbonden partij.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Jaarstukken algemeen
Programmaverantwoording
Paragrafen
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de leesbaarheid en informatiewaarde van de paragrafen

Proces	2025	2024	Belangrijkste bevindingen en observaties
Wet Open Overheid (Woo)	●	●	In 2024 was deze paragraaf nog niet expliciet opgenomen in het BBV. Met de wijziging in het besluit is ook meer richting gegeven aan de inhoud van de paragraaf. In de jaarstukken is de paragraaf compact en vooral compliance-gericht. Voor de raad zou meer inzicht in prestaties en doorlooptijden van Woo-verzoeken helpen.
Subsidieplafonds	●	●	Dit is een niet verplichte paragraaf, maar een financieel gerichte paragraaf die door het college extra is toegevoegd om inzicht te geven in de uitputting van de subsidieplafonds. De verplichting hiervoor vanuit de financiële verordening ontbreekt echter.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Kengetallen BBV
Weerstandsvermogen
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze analyse van uw financiële positie

In onze controle moeten wij expliciet aandacht besteden aan de geschiktheid van de door het college gehanteerde en onderbouwde veronderstellingen inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Om aan deze eis te voldoen hebben wij onder andere kennis genomen van de in jaarstukken opgenomen paragraaf "Weerstandsvermogen", waarin het college de relatie heeft gelegd tussen de onderkende risico's, de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen. Ten aanzien van deze analyse hebben wij overwogen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben. Een nadere analyse van uw weerstandsvermogen hebben we op deze pagina gegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit is naar haar aard subjectief
Een belangrijk nadeel van de benodigde weerstandscapaciteit is dat deze subjectief is. Het is volledig afhankelijk van de kwaliteit van het risicomanagement en de mogelijkheid om de maximale omvang en kans van voordoen van de risico's te bepalen. In de praktijk is dit vaak weerbarstiger dan uit de paragraaf Weerstandsvermogen blijkt.

Later in dit rapport hebben wij aangegeven dat er verdere ontwikkeling van het risicomanagement nodig is, met name rond de structurele verankering van risicobeheersing in processen in de eerste lijn. Hierdoor kan niet zomaar gesteld worden dat de risico's die genoemd zijn in de paragraaf juist en volledig zijn. Wel vormen ze naar onze mening een goede afspiegeling van het risicoprofiel van uw gemeente in vergelijking met andere gemeenten.

De financiële positie is voldoende, maar blijft kwetsbaar
Wij hebben vastgesteld of de door het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen. Uit de analyse van het college in de jaarstukken blijkt dat de financiële positie van de gemeente voldoende is. Dat oordeel is verdedigbaar, maar moet wel met nuance worden gelezen. De gunstige ontwikkeling van de kengetallen wordt mede veroorzaakt door een sterke incidentele rekeningresultaten in de laatste jaren, hogere baten dan begroot en een investeringsrealisatie die achterblijft bij eerdere verwachtingen.

Met andere woorden: er is sprake van een grote positieve invloed op de kengetallen door incidentele voordelen en het feit dat niet alle ambities konden worden uitgevoerd door de beperkte capaciteit binnen de organisatie. Tegelijkertijd signaleren we dat de solvabiliteit de komende jaren (sterk) zal afnemen als u alle ambities wilt realiseren. Tevens zal dit leiden tot een toename in de netto-schuldquote. Daarom raden wij u aan om bij iedere begroting, bestuursrapportage en jaarrekening, alsmede bij losse raadsbesluiten met een materieel financieel effect, de (verwachte) ontwikkeling van de solvabiliteit en netto-schuldquote expliciet zichtbaar te maken.

In de tabel op de volgende pagina hebben wij een korte analyse opgenomen per kengetal.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Kengetallen BBV
Weerstandsvermogen
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze analyse van uw financiële positie

Kengetal	Begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024	Analyse
Netto schuldquote	67,0%	41,1%	49,6%	Sterke verbetering ten opzichte van zowel de jaarrekening 2024 als de begroting 2025. Deze verbetering hangt samen met de aflossing van langlopende leningen en het uitblijven van nieuwe leningen in 2025, mede doordat tijdelijk middelen in de Rijksschatkist beschikbaar waren en investeringen achterblijven bij de verwachtingen. Dit is positief voor 2025, maar naarmate de gemeente de ambities beter tot uitvoering brengt, zal de netto schuldquote weer toenemen.
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	55,0%	36,2%	42,6%	De nettoschuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat eenzelfde trend zien als de reguliere netto schuldquote. Dit houdt in dat de komende jaren geen geld geleend zal worden ten behoeve van derde partijen.
Solvabiliteitsratio	25,0%	32,8%	26,8%	Het eigen vermogen is sterker geworden, mede door het hoge positieve resultaat over 2024 en 2025. De ratio beweegt naar een comfortabeler niveau. Tegelijk blijft de gemeente gevoelig bij toekomstige investeringen en kapitaallasten.
Structurele exploitatieruimte	0,5%	9,1%	4,1%	De realisatie is duidelijk gunstiger dan de begroting 2025. Dat wijst op betere structurele dekking dan in de begroting was voorzien. Kanttekening hierbij is binnen de gemeente een eenduidige definitie ontbreekt wat incidenteel of structureel is.
Grondexploitatie	2,2%	4,0%	2,6%	Het risico binnen de grondexploitaties is beperkt. De verwachte verliezen zijn al volledig voorzien. De komende jaren stijgt deze ratio door nieuwe grondexploitaties.
Belastingcapaciteit	110,0%	111,3%	109,7%	Culemborg zit met haar woonlasten boven het landelijk gemiddelde. Dat betekent dat de ruimte om toekomstige problemen via lokale lasten op te lossen bestuurlijk en maatschappelijk beperkt is.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Kengetallen BBV
Weerstandsvermogen
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze analyse van uw weerstandsvermogen

In de paragraaf Weerstandsvermogen is door het college een analyse gemaakt van het weerstandsvermogen van uw gemeente per 31 december 2025. Eerder in dit rapport hebben wij een aangegeven hoe wij aankijken tegen de leesbaarheid en informatiewaarde van deze paragraaf. In dit onderdeel van de rapportage gaan we dieper in op de analyse die door het college gemaakt is.

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de financiële risico's die de gemeente loopt en de buffers die gemeente vrij beschikbaar heeft om deze risico's op te vangen (de weerstandscapaciteit). Uit de analyse van het college blijkt dat de bandbreedte van het weerstandsvermogen in 2025 tussen 1,6 en 3,4 is. Beide liggen boven de norm van 1,0 die uw raad heeft gesteld. Vorig jaar lag de bandbreedte nog tussen 1,1 en 2,5. Hiermee is het weerstandsvermogen behoorlijk toegenomen.

Bestemmingsreserves onderdeel van beschikbare weerstandscapaciteit

Net als vorig jaar zijn wij ven mening dat de gepresenteerde bandbreedte van het weerstandsvermogen te positief is berekend. Het college betrekt wederom enkele bestemmingsreserves bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit. In het BBV is echter bepaald dat dit niet mogelijk is. Er mag uitsluitend rekening worden gehouden met reserves die daadwerkelijk vrij aanwendbaar zijn, de algemene reserves.

Indien er geen rekening gehouden wordt met bestemmingsreserves, dan daalt de bandbreedte van het weerstandsvermogen tussen 1,2 en 2,5.

Weerstandsvermogen verbetert door hogere algemene reserve

Het college heeft in de paragraaf Weerstandsvermogen en risico-beheersing vermeld dat een aantal risico's anders is dan in de begroting 2026. Er zijn deze keer geen nieuwe risico's toegevoegd, wel zijn er nieuwe ontwikkelingen verwerkt in een aantal risico's. Dat leidt tot nieuwe kansberekeningen. Zo is het bedrag voor de risico's in de openeinderegelingen in het sociaal domein verlaagd, evenals het bedrag bij de verstrekte leningen en garantstellingen. Daarnaast is de kans bij het risico op netcongestie fors verhoogd. Wij begrijpen deze keuzes.

Ten opzichte van vorig jaar is de omvang van het minimale risiconiveau toegenomen van EUR 4,8 miljoen naar EUR 5,1 miljoen. Het ingeschatte maximale niveau is echter afgenomen van EUR 10,8 miljoen naar EUR 10,4 miljoen. Hiermee is de bandbreedte tussen de risico's kleiner geworden.

De echte oorzaak van de toename van het weerstandsvermogen is de verbetering van de beschikbare weerstandscapaciteit, mede door het positieve resultaat over 2025. Vorig jaar was de risicobuffer EUR 12,3 miljoen, dit jaar EUR 16,9 miljoen. Deze toename is minder hoog dan het resultaat over 2025. De reden hiervan is dat er geen rekening meer wordt gehouden met de bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen. Tevens is het bedrag dat beklemd wordt door bestemmingsvoorstellen fors lager. Hierdoor blijft er een hoger vrij bedrag over dat kan worden ingezet om risico's af te dekken.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Grondexploitaties zijn geactualiseerd.

Als onderdeel van de jaarafsluiting heeft er een actualisatie van de grondexploitaties plaatsgevonden. Op de volgende pagina hebben wij de resultaten hiervan grafisch weergegeven.

De boekwaarde van de grondexploitaties is toegenomen met EUR 1,7 miljoen tot een bedrag van EUR 4,6 miljoen. De reden hiervoor is dat er in 2025 geen grondverkopen hebben plaatsgevonden, maar wel investeringen zijn gedaan voor EUR 0,7 miljoen. Daarnaast is de verliesvoorziening voor Lanxmeer gedaald met EUR 0,7 miljoen en heeft er een tussentijdse winstneming plaatsgevonden op de exploitatie Pavijen V van EUR 0,3 miljoen.

Van de totale investering van EUR 0,7 miljoen heeft EUR 0,6 miljoen betrekking op de in 2025 geopende grondexploitatie Jan van Riebeeckstraat, waaronder de interne overboeking van de grond van de materiële vaste activa naar de grondexploitaties voor een waarde van EUR 0,4 miljoen.

Dit houdt daarom in dat er nagenoeg geen activiteiten hebben plaatsgevonden in de grondexploitaties. Buiten de opening van de nieuwe exploitatie is er slechts voor EUR 0,3 miljoen geïnvesteerd in plankosten. Er zijn geen kosten gemaakt voor bouw- en woonrijp maken. Tevens zijn er geen gronden verkocht in 2025.

Verwacht resultaat grondexploitaties verbeterd door Lanxmeer

Ondank de beperkte activiteiten binnen de grondexploitaties is het totaal nog te verwachten resultaat van alle actieve grondexploitaties op eindwaarde verder toegenomen van EUR 2,9 miljoen positief naar EUR 3,5 miljoen positief. Dit kan als volgt worden gespecificeerd (bedragen in EUR 1,0 miljoen):

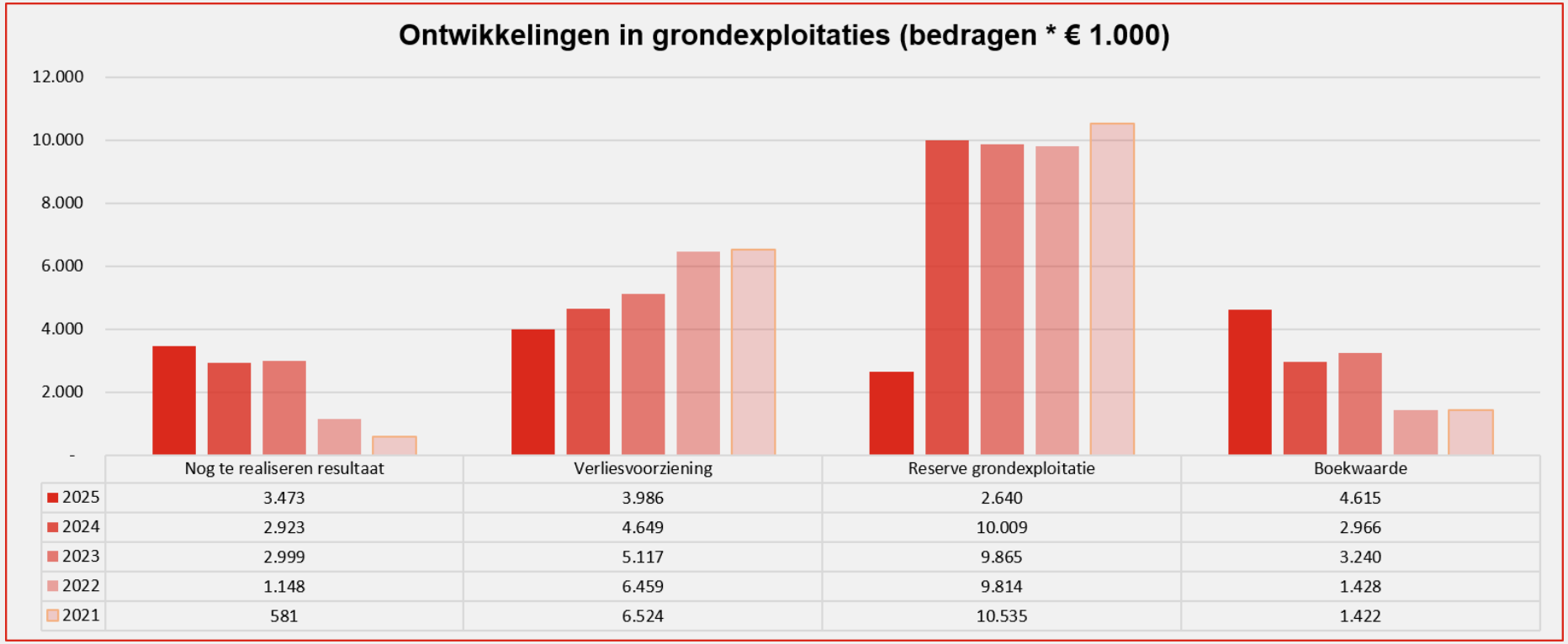
Grondexploitatie	2024	2024
Pavijen V	7,5	7,6
Lanxmeer	(4,0)	(4,7)
Jan van Riebeeckstraat	0,0	0,0
Totaal	**3,5**	**2,9**

Hieruit blijkt dat de belangrijkste reden van de positieve ontwikkeling de bijstelling van de exploitatie Lanxmeer is. Door deze bijstelling is het verwachte eindresultaat van Lanxmeer verbeterd van EUR 4,7 miljoen negatief naar EUR 4,0 miljoen negatief. Dit komt doordat de grond van kavel 10G tegen een hogere prijs wordt verkocht dan eerder verwacht.

We willen benadrukken dat in de jaren tot en met 2025 al een groot deel van de winst op de actieve grondexploitatie Pavijen V is verantwoord. Dit gaat om een bedrag ven EUR 17,3 miljoen. De komende jaren zal de resterende winst van EUR 7,5 miljoen ten gunste komen van het resultaat van de gemeente.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

	Nog te realiseren resultaat	Verliesvoorziening	Reserve grondexploitatie	Boekwaarde
2025	3.473	3.986	2.640	4.615
2024	2.923	4.649	10.009	2.966
2023	2.999	5.117	9.865	3.240
2022	1.148	6.459	9.814	1.428
2021	581	6.524	10.535	1.422

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Risico's binnen grondexploitaties voldoende gedekt

De Reserve Grondexploitatie is afgenomen van EUR 10,0 miljoen naar EUR 2,6 miljoen. Dit lijkt een forse afname, maar de belangrijkste reden hiervan is dat er een nieuwe specifieke reserve is gevormd voor het Stationskwartier van EUR 12,6 miljoen. Dit bedrag is geheel onttrokken uit de Reserve Grondexploitatie.

In vergelijking met de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie per 31 december 2024 is het bedrag dat in de Reserve Grondexploitaties is verantwoord relatief hoog. In de paragraaf Grondbeleid heeft het college een analyse gemaakt van de risico's die in de (toekomstige) grondexploitaties aanwezig zijn. De totale omvang van deze risico's, zonder het Stationskwartier, is berekend op EUR 1,5 miljoen. Daarnaast zijn de berekeningen in het MPG 2025 voldoende voorzichtig. Ook vanuit dit perspectief lijkt de omvang van de Reserve Grondexploitaties hoog te zijn.

Wij geven u daarom in overweging om nadere afspraken te maken met het college over de wenselijke omvang van deze reserve in het licht van toekomstige ontwikkelingen.

Schattingen gehanteerd bij waardering van grondexploitaties

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, de zogenaamde jaarschijven, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In de tabel op de volgende pagina zijn onze bevindingen weergegeven.

Overige schattingen binnen het fysiek domein zijn evenwichtig.

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college ook belangrijke schattingen buiten de grondexploitaties om. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2025 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen. Indien wij oordelen dat een schatting niet evenwichtig is, hebben wij dit oordeel nader toegelicht.

Managementschatting	Oordeel
Waardering immateriële vaste activa	Evenwichtig
Waardering materiële vaste activa	Evenwichtig

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Managementschatting	Oordeel	Toelichting
Gehanteerde rekenrente	Evenwichtig	Het college rekent binnen de grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 0,50% (2024: 1,50%). Dit percentage is gelijk aan de berekende omslagrente in de begroting 2026. De werkelijke rente over het vreemd vermogen in 2025 bedroeg 0,6%. Gezien de beperkte omvang van de boekwaarde van de grondexploitaties is dit verschil niet materieel voor het totaalbeeld van de grondexploitaties. Daarbij is het volgens het BBV verplicht om de rente te berekenen op basis van de (verwachte) omslagrente. Daarom ahechten wij de gehanteerde rekenrente evenwichtig.
Kostenstijging	Evenwichtig	De verwachte kostenstijging bedraagt 3,5% voor 2026, 2,5% voor 2027 en 2,0% voor de periode vanaf 2028. Deze percentages vallen in het midden van het interval dat extern specialist Metafoor geeft in haar Outlook Grondexploitaties 2026. Op basis hiervan vinden wij de kostenschattingen evenwichtig.
Opbrengstenstijging	Voorzichtig	De gehanteerde opbrengstenstijging kent een differentiatie naar soort vastgoed (woningbouw en niet-woningbouw), maar is desalniettemin voor de gehele resterende looptijd van de grondexploitaties vastgesteld op 2% per jaar voor beide soorten. Deze percentages zijn voor de eerste jaren lager dan de Outlook Grondexploitaties 2026. Op basis hiervan vinden wij de schattingen voorzichtig. Overigens wordt er geen opbrengststijging ingerekend voor verkopen waarvoor al prijsafspraken zijn gemaakt of contracten zijn getekend.
Gehanteerde programmering	Evenwichtig	De programmering van de grondexploitaties is gebaseerd op actuele omstandigheden van de markt, gemaakte afspraken met marktpartijen. interne en externe adviezen, onderzoeken en politieke uitgangspunten ten aanzien van woningbouw en werkgelegenheid. Wij achten de op marktinformatie gebaseerde inschatting voor de programmering evenwichtig op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Managementschatting	Oordeel	Toelichting
Fasering Pavijen V	Evenwichtig, maar kwetsbaar	De verwachte einddatum van deze exploitatie is 31 december 2031. Door netcongestie en de afhankelijkheid van de ontwikkeling van het Stationskwartier worden de beschikbare kavels in beginsel echter niet eerder dan 2029 uitgegeven, met uitzondering van kavels 7 en 8 die in 2026 zullen worden geleverd. De jaarschijven in de exploitatieberekeningen tonen daarom ook opbrengsten in 2026 en 2027 en kosten in de periode tot en met 2028. Op basis van onze werkzaamheden achten wij de huidige fasering evenwichtig, maar kwetsbaar voor wijzigingen.
Fasering Lanxmeer	Evenwichtig, maar kwetsbaar	De verwachte einddatum van deze exploitatie is 31 december 2030. De jaarschijven tonen kosten en opbrengsten in de periode van 2026 tot en met 2028, met verkoopopbrengsten in 2027 en 2028. De fasering is naar onze mening evenwichtig ingeschat, maar is afhankelijk van de daadwerkelijk afzet van kavel 10G, planwijziging en sanerings-en procedurele risico's. Dit maakt de schatting kwetsbaar.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Interne beheersing van grote projecten blijft aandacht vragen

De interne beheersing van grote projecten blijft dringend aandacht vragen. In ons accountantsverslag 2024 hebben wij op verzoek van de auditcommissie specifiek aandacht besteed aan de interne beheersing van grote projecten, zoals het Stationskwartier en de ontwikkeling van grondexploitaties. Onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen waren:

- Op het moment van onze werkzaamheden waren meerdere projecten onderhanden of op het punt om te starten. Om dit inzichtelijk te houden is een projectenportfolio opgesteld. Dit overzicht vormt voor ons een bevestiging van onze eerdere constatering dat de ambities van de organisatie erg hoog zijn. Wij hebben u aangeraden om een duidelijke prioritering en planning (in uren en middelen) mee te geven aan deze projecten, maar ook om de projectenportfolio tijdig te actualiseren. Op deze manier kunnen keuzes gemaakt worden over fasering en uitvoering van de projecten.
- Er is geen sprake van één interne beheersingsomgeving voor alle grote projecten, bijvoorbeeld in de vorm van een afgebakende projectorganisatie met standaard werkprocessen en beheersingsinstrumenten. In plaats daarvan wordt de interne beheersing vooral vormgegeven op projectniveau, waarbij de ervaring en voorkeur van de betreffende projectleider een grote rol speelt. Wij zijn van mening dat uw organisatie, gezien de omvang van het aantal projecten en de middelen die hiermee gemoeid zijn, gebaat is bij meer structuur en standaardisatie van de interne beheersing van grote projecten. Hierbij kan gedacht worden aan een standaardopzet van voor- en nacalculaties, voortgangsrapportages, besluitvormende documenten, samenwerkingsvormen en evaluaties.
- Er worden achteraf niet structureel project- of evaluatie-rapportages opgesteld als sluitstuk van de P&C cyclus op projectniveau. Dergelijke rapportage kunnen inzicht geven in het verloop van het project en waardevolle leereffecten geven voor volgende projecten. Daarnaast kunnen ze dienen als intern verantwoordingsdocument richting de opdrachtgever.

De aanbevelingen vanuit het accountantsverslag blijven onverkort van kracht. Dit onderwerp heeft daarom ook de hoogste prioriteit van het college en de directie. Wij (h)erkennen dat deze prioriteit noodzakelijk is gezien de (financiële en organisatorische) risico's die de grote projecten met zich meebrengen voor uw gemeente.

Wij hebben het college aangeraden om onze aanbevelingen uit het accountantsverslag 2024 op te nemen in de auditmonitor, zodat de voortgang ervan inzichtelijk wordt en blijft.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het fysiek domein

Analyseer de voorziening Riolering in 2025

De gemeenteraad heeft met de vaststelling van het Water- en rioleringsprogramma (WRP) 2025-2029 bepaald om in het tarief voor de rioolheffing niet langer te sparen voor toekomstige lasten. Tot en met 2024 was dit nog wel het geval. Dit houdt daarom in dat de voorziening Riolering in 2025 is vrijvallen. Hiertegenover staat dat de nieuwe egalisatievoorziening Riolering gevormd is.

In de notitie Lokale heffingen heeft de commissie BBV een aantal voorwaarden gegeven ten aanzien van het vormen van (egalisatie) voorzieningen ten behoeve van riolering. Wij hebben het college in daarom aangeraden om jaarlijks te analyseren of een deel van de omvang van de voorziening Riolering is veroorzaakt door efficiencywinsten (bijvoorbeeld bij aanbestedingen) of een hoger aantal aansluitingen dan in het WRP verwacht. Dit deel van de voorziening kan dat in dat jaar vrijgevallen ten gunste van het resultaat en hoeft niet meegenomen te worden in de egalisatievoorziening.

Beheerkaders en beheersplannen worden geactualiseerd

Vorig jaar hebben wij geconstateerd dat een aantal beheerkaders en beheerplannen gedateerd zijn. Het BBV schrijft echter niet voor dat gemeenten beheerplannen moeten hebben voor het onderhouden van kapitaalgoederen. Wanneer een gemeente een voorziening wil vormen om lasten van groot onderhoud gelijkmatig te verdelen (egaliseren) over meerdere begrotingsjaren is een recent beheerplan wel vereist. Bij uw organisatie is dit het geval.

Wij hebben geconstateerd dat de gedateerde beheerskaders en beheerplannen worden geactualiseerd. Het is echter niet gelukt om alle kaders en plannen in 2025 door de raad te laten vaststellen. Wij hebben met het college besproken dat dit geen effect heeft op de onderhoudsvoorziening, omdat gebruik gemaakt kan worden van de uitzonderingssituatie die in het BBV is opgenomen. Dit dient echter wel in jaarstukken 2025 te worden opgenomen, zowel in de paragraaf Kapitaalgoederen als bij de toelichting op de onderhoudsvoorzieningen in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het college dit toereikend heeft gedaan.

Tenslotte raden wij u aan om bij de herziening van de beheerplannen niet alleen rekening te houden met de aanwezige middelen, maar ook met de beschikbare uitvoeringscapaciteit. De afgelopen jaren is immers gebleken dat de ambities groter waren dan de capaciteit en mogelijkheden van de organisatie.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het sociaal domein

Schattingen binnen het sociaal domein zijn evenwichtig.
Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2025 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen. Indien wij oordelen dat een schatting niet evenwichtig is, hebben wij dit oordeel nader toegelicht.

Managementschatting	Oordeel
Nog te betalen zorgkosten	Evenwichtig

Verbetering in de beheersing van de zorgkosten
Vorig jaar hebben wij aanbevelingen gedaan om de interne beheersing van de (ontwikkeling van de) zorgkosten te versterken. Hoewel deze aanbevelingen nog steeds gelden, heeft de verbetering van de interne beheersing van de (ontwikkeling van de) zorgkosten de zichtbare aandacht van het college en de directie. Dit betreft zowel het verder ontwikkelen van het bestaande dashboard als het zelfstandig (kunnen) vaststellen van de prestatielevering van de zorg, zonder afhankelijk te zijn van de productieverantwoordingen van de zorgaanbieders. Dit zijn echter processen met een langere doorlooptijd.

Wij juichen de inspanningen van de organisatie toe en zien een duidelijke positieve ontwikkeling in de voorspellende waarde van de zorgkosten. Een goed voorbeeld is dat dashboards laten zien dat er een verschuiving optreedt naar voorliggende voorzieningen, waarvan het langetermijneffect op de totale jeugdzorgkosten nog onvoldoende duidelijk is.

Het feit dat dit nu uit de analyses naar voren komt, is het resultaat van de inspanningen die de afgelopen periode zijn geleverd. Tegelijkertijd constateren wij dat de verbeteringen zich nog in de beginfase bevinden. De inrichting, duiding en vertaling van de analyses maken op dit moment nog geen vast onderdeel uit van de reguliere planning- en controlcyclus. Hierdoor bestaat het risico dat de beschikbare informatie niet tijdig of onvoldoende wordt benut voor bijsturing, beleidskeuzes en het beheersen van financiële risico's. De waarde van de ingezette instrumenten neemt toe wanneer deze structureel worden ingebed in processen en besluitvorming.

Aanvullend op de eerdere aanbevelingen, raden wij u aan om de uitkomsten van de dashboards systematisch te koppelen aan beleidsmaatregelen, zodat tijdig kan worden bijgestuurd en begrotingswijzigingen rechtmatig worden genomen.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het sociaal domein

Wij hebben de kosten van het sociaal domein nader geanalyseerd
Wij hebben een analyse uitgevoerd van de kosten van uw sociaal domein. Hierbij hebben wij onderscheid gemaakt in de aard van de kosten en deze vergeleken met de primaire en bijgestelde begroting, alsmede met de werkelijke kosten over vorig jaar. In de grafiek op de volgende pagina hebben wij de opbouw en ontwikkeling van de totale kosten in het sociaal domein opgenomen.

Primaire begroting is beperkt bijgesteld
De primaire begroting van het sociaal domein ging uit van EUR 46,3 miljoen aan totale kosten. In de tussentijdse rapportages is dit bijgesteld naar EUR 47,3 miljoen. Deze bijstelling van EUR 1,0 miljoen (2,2%) is in vergelijking met andere gemeenten laag. Dit is een indicatie dat de primaire begroting al van een goed niveau is geweest. De aanpassing ziet vooral toe op het deelgebied Participatie. De gemeente heeft vanuit het Rijk diverse (hogere) uitkeringen gehad voor armoedebestrijding, inburgering en de opvang van ontheemden. Tegenover deze opbrengsten is ook de kostenbegroting aangepast. Per saldo is de aanpassing resultaatneutraal.

Werkelijke kosten lager dan in de bijgestelde begroting
De werkelijke kosten in het sociaal domein zijn in de jaarrekening 2025 uitgekomen op een bedrag van EUR 44,7 miljoen. Dit is EUR 2,7 miljoen (5,6%) lager dan de bijgestelde begroting. Dit voordeel is vooral terug te zien bij de deelgebieden Participatie (EUR 0,9 miljoen) en Jeugd (EUR 1,4 miljoen). Vooral de besparing op de kosten voor jeugdzorg valt hierbij op. Hiermee bent u als gemeente een positieve uitzondering binnen de sector.
Het college heeft de oorzaken van de lagere bestedingen in detail uiteengezet in de jaarstukken bij programma 7.

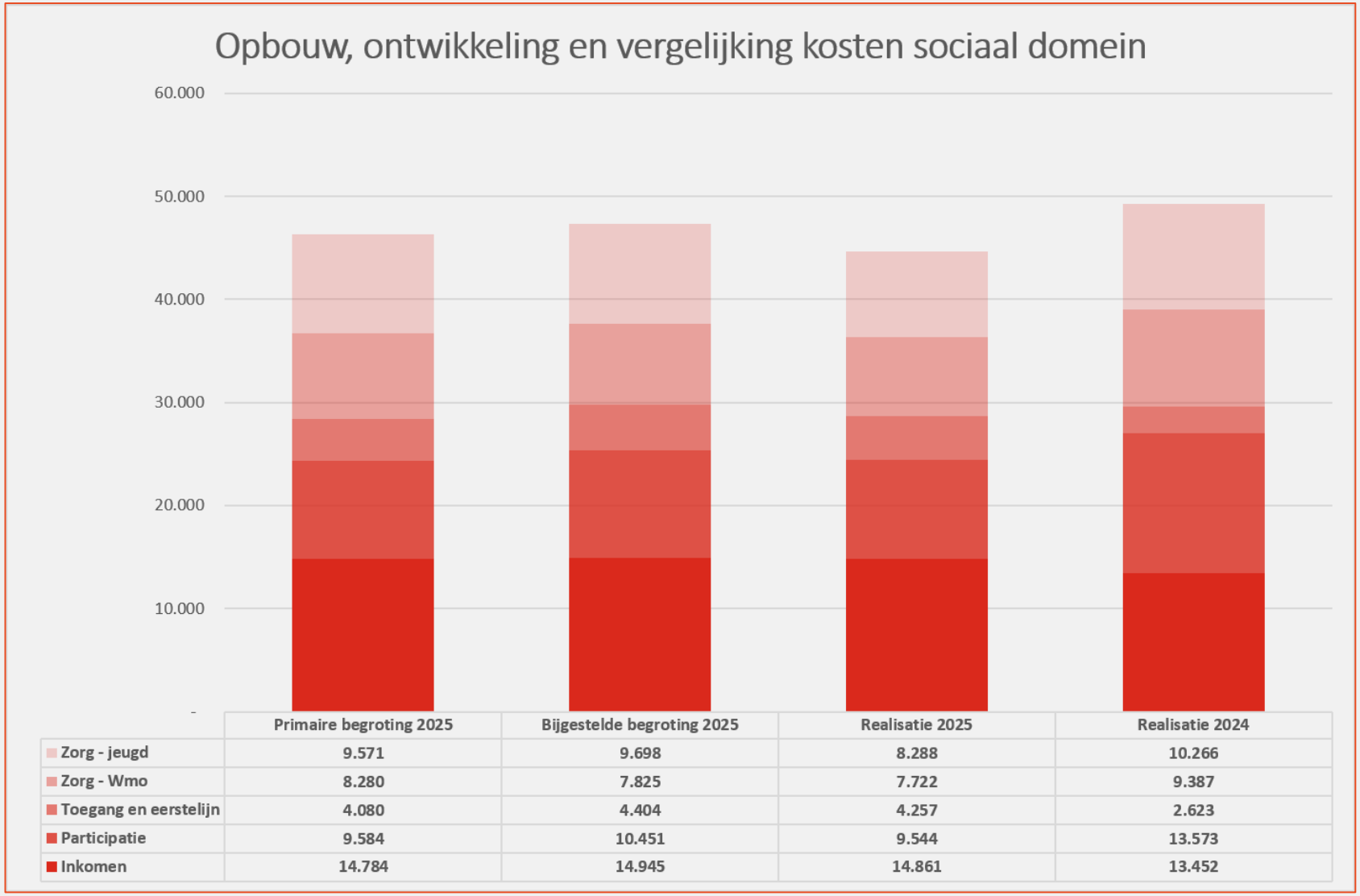
Kosten sociaal domein in 2025 met 9,4% afgenomen
De kosten van het sociaal domein over 2025 zijn met EUR 4,6 miljoen (9,4%) afgenomen ten opzichte van 2024. Deze daling is vooral op de zorgdomeinen en het domein Participate zichtbaar.

De daling op het domein Participatie heeft te maken met de eenmalige hoge kosten met de exploitatie van de CNO aan de Bellweg in 2024. Hiertegenover stond ook een hogere rijksuitkering.

De daling in de zorgkosten zijn een belangrijk resultaat van de ombuiging die het college heeft meegegeven. Hier staat wel tegenover dat de kosten voor de preventie, die wordt verantwoord op het taakveld *toegang en eerstelijnsvoorzieningen* in 2025 zijn toegenomen met EUR 1,6 miljoen. Dit heeft echter geleid tot een besparing op de cliëntgebonden kosten van ongeveer EUR 3,5 miljoen. Dit beeld past in onze ervaring bij andere gemeenten dat een investering in de preventie (de voorkant van het proces) vaak leidt tot lagere kosten die uit de zorgprocessen zelf komen. Naar onze mening verdienen de inspanningen die uw organisatie heeft gemaakt binnen het sociaal domein een groot compliment.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van het sociaal domein

	Primaire begroting 2025	Bijgestelde begroting 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Zorg - jeugd	9.571	9.698	8.288	10.266
Zorg - Wmo	8.280	7.825	7.722	9.387
Toegang en eerstelijn	4.080	4.404	4.257	2.623
Participatie	9.584	10.451	9.544	13.573
Inkomen	14.784	14.945	14.861	13.452

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van de bedrijfsvoering

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar

Het college van burgemeester en wethouders van uw gemeente heeft de jaarrekening opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.

Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2025 aanvaardbaar zijn.

Schattingen binnen het domein bedrijfsvoering zijn evenwichtig

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2025 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen. Indien wij oordelen dat een schatting niet evenwichtig is, hebben wij dit oordeel nader toegelicht.

Managementschatting	Oordeel
Waardering financiële vaste activa	Evenwichtig
Waardering kortlopende vorderingen	Evenwichtig
Waardering voorzieningen	Evenwichtig

Geef inhoud aan de begrippen incidenteel en structureel

Onlangs heeft de commissie BBV de notitie Structurele en incidentele baten en lasten geactualiseerd. Belangrijk uitgangspunt in deze notitie is dat er veel beleidsvrijheid is bij de gemeenteraad om te bepalen wat incidenteel en wat structureel is. Om aan deze beleidsvrijheid invulling te geven, raadt de commissie aan om de definities van structureel en incidenteel in de financiële verordening vast te leggen. Wij hebben geconstateerd dat deze definities niet zijn opgenomen in de huidige financiële verordening.

Om een eenduidig beeld te krijgen van de kwaliteit van de begroting en jaarrekening, raden wij u aan om op korte termijn het advies van de commissie BBV op te volgen, door in de financiële verordening scherp te definiëren wat de gemeenteraad ziet als incidenteel en structureel.

Nieuwe Nota Reserves en Voorzieningen nog niet beschikbaar

In ons accountantsverslag 2024 hebben wij u aangeraden om de Nota reserves en voorzieningen te actualiseren. We hebben tevens aangeraden om bij de actualisatie de nut en noodzaak van reserves die beperkt zijn in omvang en/of waar nagenoeg geen mutaties op plaatsvinden, kritisch tegen het licht te houden.

Tijdens onze controle was er nog geen nieuwe Nota reserves en voorzieningen beschikbaar. In artikel 10 van de nieuwe financiële verordening is door uw raad bepaald dat het college eens in de vier jaar beoordeeld of de nota reserves en voorzieningen moet worden aangepast. Dit is een wijziging ten opzichte van de oude verordening, waarin deze actualisatie verplicht werd gesteld. Desalniettemin raden wij u aan om de Nota in 2026 te actualiseren op de door ons genoemde punten.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van de bedrijfsvoering

P&C documenten volgen elkaar logisch op

De inhoudelijke en financiële lijn tussen de Programmabegroting, de Voorjaarsrapportage, de Najaarsrapportage en de jaarrekening 2025 is goed te volgen. Dat is een sterk punt van de P&C documenten van uw gemeente. De kadernota zet al in op ombuigingen, nieuw voor oud en incidentele inzet van de algemene reserve. De begroting vertaalt deze lijn naar een sluitend beeld en koppelt daar zichtbare ombuigingen aan. De bestuursrapportages zetten deze lijn voort met beleidsmatige voortgang en financiële bijstellingen. De najaarsnota dient vervolgens ook als instrument om rechtmatigheid en actualiteit te borgen.

De P&C-keten heeft naar onze mening dus een logische opbouw. Wel wijkt het eindbeeld fors af van de verwachtingen: van een voordelig saldo van EUR 0,1 miljoen in de Najaarsrapportage tot uiteindelijk een voordeel van EUR 8,3 miljoen in de jaarrekening. Dat onderstreept dat de laatste twee maanden van het jaar een zwaar sturende invloed hebben gehad op het resultaat.

In de tabel hieronder hebben we dit beeld in cijfers samengavet.

P&C document	Resultaat	Analyse
Begroting 2025	Nihil	De primitieve begroting bevat een nadelig saldo van EUR 0,9 miljoen dat via onttrekking aan de algemene reserve op nul wordt gebracht.
Voorjaarsrapportage 2025	EUR 0,3 miljoen voordelig	Verbetering met EUR 0,3 miljoen vooral door hogere baten uit de algemene uitkering en een aantal meevallers vanuit bestaand beleid.
Najaarsrapportage 2025	EUR 0,1 miljoen voordelig	Lager positief resultaat vooral door de noodzakelijke dotatie aan de voorziening wethouderspensioen en hogere personeelslasten, deels gecompenseerd door meevallers op rente en het gemeentefonds.
Jaarstukken 2025	EUR 8,3 miljoen voordelig	Forse verbetering van het resultaat van EUR 8,2 miljoen ten opzichte van de actuele begroting; vooral veroorzaakt door laat ontvangen rijksmiddelen (decembercirculaire), de herziening van de grondexploitaties en een gunstige kostenontwikkeling binnen het sociaal domein.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Fysiek domein
Sociaal domein
Bedrijfsvoering
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Onze belangrijkste bevindingen en analyses ten aanzien van de bedrijfsvoering

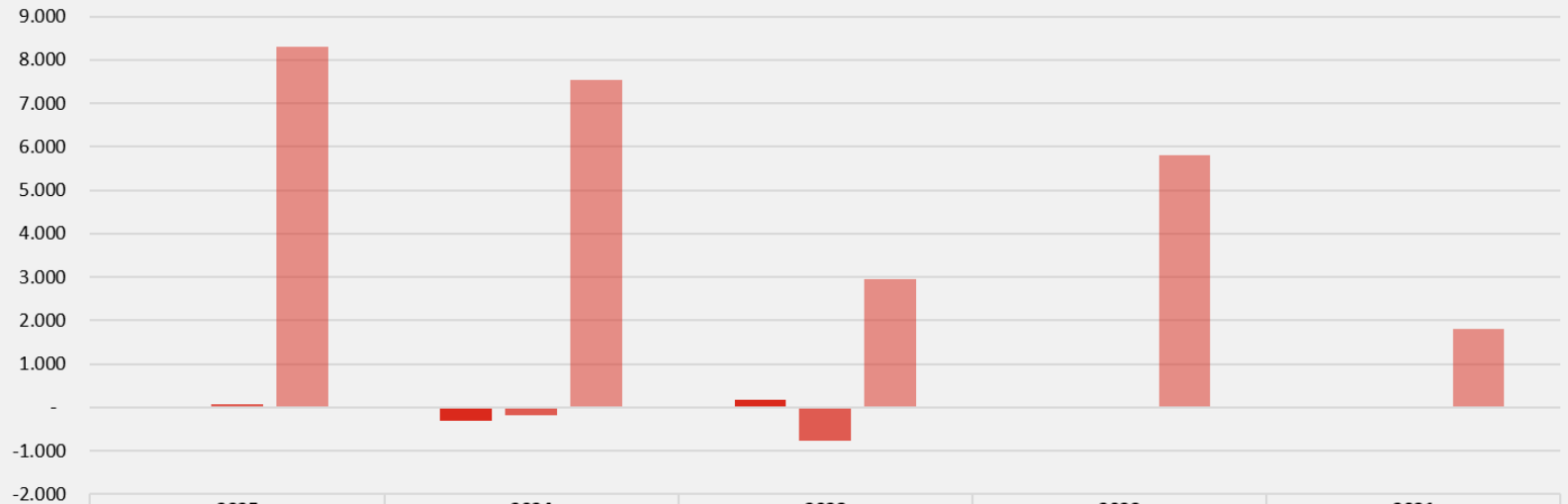
Het jaarresultaat 2025 is veel beter dan verwacht
Het resultaat na bestemming in de jaarrekening 2025 is uitgekomen op EUR 8,3 miljoen positief. In de primaire begroting werd een resultaat verwacht van nul, in de bijgestelde begroting van EUR 0,1 miljoen positief. Derhalve wijkt het werkelijke resultaat EUR 8,2 miljoen af met de verwachtingen.

Zoals uit de grafiek hieronder blijkt, is het verschil ongeveer net zo hoog als vorig jaar. En net als vorig jaar wordt het verschil vooral veroorzaakt door incidentele factoren, zoals hogere rijksbijdragen in de decembercirculaire, onderuitputting van budgetten en de financiële effecten uit de herziening van grondexploitaties.

Een positief verschil met de jaarstukken 2024 is dat het college dit jaar in het onderdeel *Financiële samenvatting* een heldere samenvatting heeft opgenomen van de verschillen tussen begroting en realisatie. Vorig jaar werd dit inzicht niet gegeven.

Uit deze analyse blijkt dat ongeveer EUR 2,5 miljoen van het positieve resultaat komt door onderuitputting van budgetten, vooral voor zorguitgaven. Ook bij sommige andere budgetten was, in mindere mate, sprake van onderuitputting. Wij hebben het college aangeraden om te onderzoeken hoe deze onderuitputting al eerder kan worden meegenomen in de Najaarsrapportage.

Analyse begroting en realisatie per jaar (bedragen * € 1.000)

	2025	2024	2023	2022	2021
Primaire begroting	6	-307	181	-	-
Bijgestelde begroting	66	-178	-780	-	-
Realisatie	8.297	7.537	2.958	5.811	1.796

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Afsluitproces
Overzicht processen
Frauderisico's
IT-omgeving
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van het afsluitproces en de totstandkoming van de jaarrekening

In dit onderdeel van ons accountantsverslag geven wij ons beeld van (de kwaliteit van) het afsluitproces en de totstandkoming van de jaarrekening.

Kwaliteit van afsluitdossier is minder goed dan vorig jaar
Net als vorig jaar zijn wij blij met de samenwerking met de organisatie en met de bij de BWB ondergebrachte VIC. Ten opzichte van vorig jaar zien wij echter wel dat de kwaliteit van de aangeleverde aansluitingen, analyses en onderbouwingen in het afsluitdossier van de gemeente minder goed is dan vorig jaar.

Naar onze mening is een belangrijke oorzaak van deze constatering dat vorig jaar een medewerker bij de BWB een aantal specificaties en onderbouwingen heeft aangepast om de kwaliteit van het dossier te waarborgen. Dit jaar was een dergelijk filter in het afsluitproces niet aanwezig. Hierdoor is de kwetsbaarheid van de eerste en, in minder maten tweede lijn zichtbaar geworden.

Wij hebben het college aangeraden om de financiële kennis van de medewerkers die betrokken zijn bij het tot stand komen van de jaarrekening verder te verbeteren. Tevens hebben wij aangeraden om interne controles binnen de financiële administratie op een hoger niveau te brengen, waardoor de kwaliteit van het afsluitdossier omhoog gaat. Graag leveren wij hier vanuit onze natuurlijke adviesfunctie een bijdrage aan.

Beperkt aantal correcties naar aanleiding van onze controle
Een indicatie voor de kwaliteit van het afsluitproces is het aantal correcties dat voorkomt uit onze controle. Wij hebben een zeer beperkt aantal correcties voorgesteld.

Vorig jaar constateerde we dat de kwaliteit van de concept-jaarstukken bij aanvang van de controle kwalitatief nog niet toereikend was. Veel teksten waren niet geactualiseerd en de cijfers sloten onderling niet altijd aan. De concept-jaarstukken 2025 waren van een kwalitatief (veel) hoger niveau. Het aantal tekstuele wijzigingen, aansluitings-verschillen en omissies was zeer beperkt.

Dit alles is een indicatie dat de kwaliteit van de financiële functie en de vertaling hiervan naar de jaarstukken goed is. Hiervoor willen wij de betrokken medewerkers complimenten geven.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Afsluitproces
Overzicht processen
Frauderisico's
IT-omgeving
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de interne beheersing vanuit de interim-controle (zoals opgenomen in de boardletter)

Net als vorig jaar hebben wij een goedkeurende controleverklaring kunnen verstrekken en heeft het college een goed onderbouwde rechtmatigheidsverantwoording kunnen afgeven, omdat de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en wij veel gegevensgerichte detailwerkzaamheden hebben uitgevoerd. Tegelijkertijd constateren we dat de kwaliteit van de interne beheersing binnen de eerste en tweede lijn van uw gemeente op onderdelen verbeterd kan worden.

De gemeente voert veel wettelijke taken en bijbehorende processen in eigen beheer uit. Door de beperkte formatie is het echter niet altijd mogelijk gebleken om in alle processen adequate (zichtbare) functiescheiding te realiseren. Daarnaast vragen de primaire processen veel tijd en aandacht van de beschikbare capaciteit, waardoor de mogelijkheden voor interne controle binnen de eerste lijn beperkt zijn.

Wij constateren dat de organisatie zich hiervan bewust is en reeds stappen onderneemt om de kennis van en bewustwording voor interne beheersing bij de eerste lijn te vergroten. Dit komt in het bijzonder tot uitdrukking in de uitvoering van het programma Grip op Financiën. Deze inspanningen dragen bij aan een verdere professionalisering van de interne beheersing, al zal het gezien de omvang van de organisatie en de beschikbare formatie een uitdaging blijven om op korte termijn grote stappen te zetten.

Naast het versterken van de eerste lijn is het van belang dat de bestaande processen structureel worden vastgelegd, inclusief interne beheersmaatregelen, en periodiek worden geactualiseerd. Duidelijke procesbeschrijvingen vormen een belangrijke basis voor een robuuste interne beheersing. Hoewel een goede aanzet gemaakt is om diverse processen op te zetten in grafische processchema's en werkinstructies per functieprofiel / rol in het proces, zijn in de uitwerkingen geen interne beheersings-maatregelen opgenomen. Hierdoor is het niet duidelijk welke controlepunten het college wil opnemen in de processen en welke beheershandelingen minder waarde toevoegen en daarom achterwege kunnen blijven. Tevens ontbreekt het aan duidelijke toetspunten voor de eerste lijn en de VIC om vast te stellen dat de interne beheersing juist en rechtmatig heeft gewerkt. Daarom hebben wij het college aangeraden om de ingezette verbeteringen voort te zetten, maar deze aan te vullen met concrete interne beheersingsmaatregelen per proces.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Afsluitproces
Overzicht processen
Frauderisico's
IT-omgeving
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de interne beheersing vanuit de interim-controle (zoals opgenomen in de boardletter)

Op de volgende pagina hebben wij voor de belangrijkste processen onze visie gegeven op de kwaliteit van de interne beheersing in het kader van de jaarrekening en de rechtmatigheidsverantwoording.

Uit dit overzicht blijkt dat er langzaam stappen gezet worden om de interne beheersing verder te verbeteren binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft. Voor vijf processen zijn verbeteringen zichtbaar, in het bijzonder in de zorgprocessen. Maar ook ten aanzien van de inkopen en aanbestedingen is gedurende 2025 een goede aanzet gemaakt om de interne beheersing te verbeteren. Hiervan moeten de resultaten echter nog zichtbaar worden.

De verbeteringen hebben er onder andere voor gezorgd dat 'het rode bolletje' dat in de managementetter 2024 stond bij het proces treasury, is gewijzigd naar een oranje bolletje. Dit komt vooral omdat de functiescheiding binnen het proces steeds meer zichtbaar is.

Ondanks de verbeteringen zijn er nog rode bolletjes zichtbaar bij de processen huren en pachten, inkopen en factuurverwerking en Wmo en Jeugd, Bij de laatste twee processen vormt naar onze mening nog steeds als belangrijkste aandachtspunt, het kunnen aantonen van de (aannemelijke) prestatielevering van de inkopen respectievelijk de zorg. Wij hebben geconstateerd dat ook hiervoor verbetermaatregelen zijn ingezet, maar de resultaten hieruit zijn voor ons vooralsnog niet zichtbaar. Daarom nemen wij de status en voortgang van deze verbeteringen mee bij onze interim-controle 2026.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Afsluitproces
Overzicht processen
Frauderisico's
IT-omgeving
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van de interne beheersing vanuit de interim-controle (zoals opgenomen in de boardletter)

Proces	Status	Tov 2024	Belangrijkste reden classificatie niet-groen
Debiteuren en verkoopfacturatie	🟡	Gelijk	Niet tijdige en onvolledige aanlevering van informatie door gemeente aan BWB
Ontvangen subsidies	🟡	Gelijk	Volledigheid subsidiebaten en toetsing aan voorwaarden niet gewaarborgd
Huren en pachten	🔴	Gelijk	Volledigheid niet geborgd; geen koppeling reserveringssysteem en financiële administratie; niet tijdige en onvolledige aanlevering van informatie door gemeente
Treasury	🟡	Beter	Functiescheiding beter ingeregeld, treasurycommissie actief
Inkopen en factuurverwerking	🔴	Beter	Prestatielevering niet voldoende gewaarborgd en (nog) niet altijd aantoonbaar
Onderhoud kapitaalgoederen	🟡	Beter	Enkele beheerkaders zijn verouderd; vaststelling nieuwe kaders in 2026
Betalingsorganisatie	🟢	Gelijk	
Aanbestedingen	🟡	Beter	Proces in opzet goed ingericht, discipline en bewustzijn vraagt aandacht
Personeel- en salarisadministratie	🟢	Gelijk	
Wmo en Jeugd	🔴	Beter	Voorspelbaarheid zorgkosten verbeterd, maar prestatielevering nog niet geborgd
Verstrekte subsidies	🟡	Gelijk	Subsidieverordening (ASV) was in 2025 nog verouderd; in februari 2026 is een nieuwe ASV vastgesteld
Memoriaalboekingen	🟢	Gelijk	
Risicomanagement	🟡	Gelijk	(Fraude)risicomanagement niet geborgd in de organisatie; eigenaarschap ontbreekt

Legenda	Betekenis
🔴	Urgente bevindingen in het proces; materiële bedreiging voor de getrouwheid en rechtmatigheid
🟡	Belangrijke bevindingen in het proces; geen materiële bedreiging voor de getrouwheid en rechtmatigheid
🟢	Geen belangrijke bevindingen in het proces

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Afsluitproces
Overzicht processen
Frauderisico's
IT-omgeving
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van uw risicomanagementproces, inclusief frauderisico's

(Fraude)risicomanagement beperkt ontwikkelt

Net als bij veel gemeenten vormt (fraude)risicomanagement nog onvoldoende een onderdeel van de normale bedrijfsvoering. Zo is er binnen de organisatie geen expliciet beleid ten aanzien van risicomanagement.

Op dit moment worden risico's uit de organisatie gehaald en geëvalueerd als gevolg van de door het BBV afgedwongen actualisatie bij de begroting en jaarrekening, en nog niet een gestructureerd proces om het risicoprofiel van de gemeente te beheersen. Voor risico's die wel geïdentificeerd zijn, zijn (nog) geen interne beheersingsmaatregelen bepaald om de risico's af te dekken. Hierdoor blijft het risico aanwezig dat risico's niet volledig inzichtelijk zijn en/of niet integraal worden beheerst, waardoor de gemeente mogelijk onwenselijke financiële risico's loopt.

Interne frauderisicoanalyse in opzet aanwezig

Sinds 2024 beschikt de organisatie over een eerste opzet van een interne frauderisicoanalyse. In deze analyse zijn voor meerdere processen de potentiële frauderisico's en de getroffen beheers-maatregelen benoemd. Tevens is per proces een risiconiveau opgenomen, alsmede welke rol de VIC heeft in het toetsen of deze beheersmaatregelen hebben gewerkt. Hiermee heeft u in opzet een goed instrument om frauderisico's te kunnen beheersen, maar die nog wel uitbreiding en doorontwikkeling vraagt. Een volgende stap is om de frauderisico's ook verder te integreren in de dagelijkse bedrijfsvoering van de organisatie, mede als onderdeel van het uit te voeren M&O beleid, zodat ze gaan 'leven' in de organisatie. Wij hebben begrepen dat dit nu vooral nog gebeurd binnen het sociaal domein.

Verantwoordelijkheid voor fraude ligt bij de raad en het college

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude ligt bij zowel de raad als het college van burgemeester en wethouders. Zij dienen een adequaat stelsel van interne beheersingsmaatregelen in te richten dat fraude helpt voorkomen en tijdig detecteren.

Als accountant is het onze verantwoordelijkheid om door middel van de planning en uitvoering van onze controle een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel vrij is van afwijkingen van materieel belang, ongeacht of deze het gevolg zijn van fraude of van fouten.

Fraude in de controleverklaring

Conform de actuele controlestandaarden zijn wij verplicht om in onze controleverklaring een afzonderlijke paragraaf op te nemen over fraude. In deze paragraaf lichten wij toe welke werkzaamheden zijn uitgevoerd om frauderisico's te identificeren die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang, en op welke wijze deze risico's in de controle zijn betrokken en gemitigeerd. Daarnaast vermelden wij in de verklaring de belangrijkste bevindingen en waarnemingen die uit deze werkzaamheden naar voren zijn gekomen.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Afsluitproces
Overzicht processen
Frauderisico's
IT-omgeving
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van uw risicomanagementproces, inclusief frauderisico's

Frauderisico's in onze controle

Naast de beoordeling van de interne frauderisicoanalyse van de organisatie hebben wij, op basis van onze beroepsregels, aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden omvatten onder meer:

- Het uitvoeren van een eigen risicoanalyse per proces, waarbij de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid, zijn afgezet tegen kans en impact;
- Het bespreken van frauderisico's met de auditcommissie, het college en de gemeentesecretaris;
- Het beoordelen of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding geven tot verhoogde frauderisico's;
- Het analyseren van notulen, persberichten en andere openbare bronnen op mogelijke signalen van fraude;
- Het uitvoeren van een analyse van de financiële administratie om ongebruikelijke boekingen of verschuivingen tussen budgetten en kredieten te signaleren;
- Het uitvoeren van een controle op prestatielevering binnen het inkoopproces;
- Het uitvoeren van onvoorspelbare steekproeven op geselecteerde processen of transacties.

Op basis van deze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden geconstateerd die wijzen op fraude of op verhoogde frauderisico's binnen de organisatie.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Afsluitproces
Overzicht processen
Frauderisico's
IT-omgeving
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Ons beeld van uw IT-omgeving en innovatie in de interne beheersing

Algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij een IT-audit naar de opzet van de algemene IT- beheersmaatregelen uitgevoerd. Dit zijn de beheersmaatregelen die uw organisatie heeft getroffen om ervoor te zorgen dat de IT-systemen betrouwbaar en integer zijn. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking. Hierbij richten wij ons op de voor de jaarrekening belangrijkste applicaties.

Onze IT-auditwerkzaamheden hebben niet als doel gehad om te komen tot een beoordeling van de IT-organisatie of IT-omgeving als geheel, maar zijn uitsluitend gericht geweest op het verkrijgen van voldoende zekerheid ten aanzien van de continue, betrouwbare werking van de IT-omgeving en beheersing van de betreffende processen met behulp van uw systemen en data voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening.

In het kader van onze controle op de jaarrekening hebben wij geen acute bedreigingen voor de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking vastgesteld.

Informatiebeveiliging en privacy blijven hoge aandacht vragen

Naar onze mening zijn verdere verbeteringen noodzakelijk in de inrichting van de informatiebeveiliging binnen de gemeente om deze in lijn te brengen met de uitgangspunten van de aankomende Cyberbeveiligingswet (Cbw). De belangrijkste reden voor deze conclusie is dat er nog onvoldoende sprake is van een aantoonbare gestructureerde beheersingsaanpak op basis van een zogenaamd Information Security Management System (ISMS). Positief is wel dat het ISMS in 2025 is aangeschaft en ingericht. De volgende stap in deze ontwikkeling is een aantoonbare uitvoering van de beheersing. We zullen dit meenemen bij onze interim-controle 2026.

In onze managementletter hebben wij het college ook aangeraden om op basis van het strategisch informatiebeveiligingsbeleid jaarlijks een afgeleid informatiebeveiligingsplan op te stellen, waarin een risicoanalyse wordt opgenomen met actiepunten om op te volgen en waaruit blijkt hoe monitoring en handhaving van maatregelen wordt uitgevoerd. Daarnaast hebben wij aangeraden om een controleplan informatiebeveiliging op te stellen.

Ten tijde van onze werkzaamheden was er beperkt opvolging gegeven aan deze aanbevelingen. Wij hebben geconstateerd dat het nieuwe strategisch informatie-beveiligingsbeleid 2025-2029 is vastgesteld. Een gestructureerde aanpak volgens een Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus is echter nog niet ingericht. Wij hebben wel begrepen dat een applicatie (Trustbound) is aangeschaft om deze inrichting concreet vorm te geven. Hiermee wordt direct een belangrijke randvoorwaarde ingevuld om aantoonbaar te kunnen voldoen aan de Cbw richtlijnen. Gezien de status op dit moment zien wij informatiebeveiliging, net als vorig jaar, nog steeds als een kritisch aandachtspunt.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

U heeft ons specifieke speerpunten meegegeven

Bij de uitvoering van de controle heeft de gemeenteraad ons speerpunten meegegeven. Dit zijn aspecten van de organisatie, bedrijfsvoering of jaarrekening die in het verlengde van onze reguliere controle liggen, maar waarover wij met meer aandacht en diepgang rapporteren in ons accountantsverslag.

Voor 2025 heeft u ons via de auditcommissie de volgende speerpunten meegegeven:

- Financiële beheersing van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- De financiële uitgangspunten binnen hervormingsagenda Jeugd

Financiële beheersing van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Kernboodschap; blijf het (financiële) totaalbeeld bewaken

Het IHP is op dit moment vooral een strategisch ambitiekader en nog geen volledig financieel uitvoeringsprogramma. De gemeente kiest bewust voor besluitvorming per project. Deze keuze is begrijpelijk, omdat ramingen door prijsontwikkeling, planning en leerlingaantallen snel verouderen. Tegelijkertijd vraagt deze aanpak om een stevig totaaloverzicht, zodat de raad niet alleen per afzonderlijk project, maar ook in samenhang ziet welke druk op de meerjarenbegroting ontstaat.

Bestuurlijke context

De raad heeft het IHP in 2023 vastgesteld als ambitiedocument. Daarmee is richting gegeven aan de kwaliteit en toekomst-bestendigheid van schoolgebouwen, maar is nog geen volledige financiële verplichting aangegaan voor de gehele opgave. In het raadsvoorstel is nadrukkelijk gekozen voor een gefaseerde werkwijze; per voorziening wordt een businesscase en haalbaarheidsonderzoek uitgewerkt en aan de raad voorgelegd.

De achtergrond hiervan is dat de totale opgave omvangrijk is en dat de raad destijds niet op basis van globale ramingen in één keer over de volledige financiële opgave wilde besluiten. De uitvoering is daardoor vooral op projectniveau georganiseerd. De belangrijkste projecten op de korte termijn zijn het Koningin Wilhelmina College (KWC)., de uitbreiding van Brede School West en de huisvesting voor Al Amana (dit laatste project is overigens geen onderdeel van het IHP). Daarnaast wordt nagedacht over vervolgstappen voor onder meer Blink/ONS en de Palster.

De onderwijshuisvesting blijkt in de praktijk beweeglijk: groei in het westelijk deel van Culemborg, daling in het oosten, verschuivingen tussen scholen en de komst van een nieuwe Islamitische basisschool leiden tot aanpassingen in planning en prioritering. De geplande herijking van het IHP in 2027 is daarom relevant en noodzakelijk.

Ons beeld bij de financiële beheersing

De financiële beheersing van het IHP bevindt zich nog in een vroege fase. Voor het KWC is wel sprake van voorbereiding, maar het definitieve investeringskrediet wordt pas later aan de raad voorgelegd. Dat betekent dat de belangrijkste financiële beheersingsmaatregelen juist vóór dat moment scherp moeten worden vastgelegd. De onderschrijding op het voorbereidings-krediet in 2025 moet daarbij niet worden gezien als een inhoudelijke besparing, maar vooral als een timingverschil doordat de voorbereiding en aanbestedingen later lopen dan eerder was voorzien.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

U heeft ons specifieke speerpunten meegegeven

Wij zien dat de organisatie zich bewust is van de financiële risico's. Bij het KWC treedt het schoolbestuur op als bouwheer. Dat is gebruikelijk bij voortgezet onderwijs, maar vraagt wel om duidelijke afspraken over opdrachtgeverschap, kredietbewaking, aanbesteding, wijzigingen in scope, betaalmomenten en rapportage. Positief is dat de gemeente en het KWC samen optrekken bij aanbestedingen en dat is besproken dat de gemeente toegang krijgt tot de financiële administratie van het KWC, zodat zij gedurende het project kan meekijken. Ook is voorzien in periodiek overleg over de financiën. Dat zijn belangrijke handvatten voor grip.

Tegelijkertijd moeten deze afspraken nog concreet en bestuurlijk worden gemaakt. Zeker bij een project van deze omvang is het van belang dat middelen niet zonder voorwaarden in één keer worden overgemaakt. Een werkwijze die lijkt op een bouwdepot, waarbij betalingen plaatsvinden op basis van voortgang, onderbouwing en vooraf afgesproken rapportage, past beter bij de controlerende rol van de gemeente. Daarmee blijft zichtbaar of uitgaven passen binnen scope, planning en krediet.

Aandachtspunten voor raad en college

De belangrijkste risico's liggen niet alleen in de omvang van de investering zelf, maar ook in de factoren daaromheen: prijsstijging, renteontwikkeling, tijdelijke huisvesting, netcongestie, mogelijke subsidies, bijdragen van het schoolbestuur en de administratieve verwerking van kosten. De ramingen uit het oorspronkelijke IHP zijn gebaseerd op prijspeil 2023. In de gesprekken is aangegeven dat alleen al indexatie richting 2027 tot een forse verhoging leidt. Dat onderstreept het belang om de raad bij elk nieuw kredietvoorstel niet alleen een bedrag te presenteren, maar ook duidelijk te maken wat is veranderd ten opzichte van eerdere ramingen.

Specifiek voor tijdelijke huisvesting bij het KWC moet nog helder worden hoe de kosten worden verwerkt: als jaarlijkse exploitatielast of als onderdeel van het investeringskrediet. Beide routes kunnen bestuurlijk verdedigbaar zijn, maar hebben een ander effect op de begroting en op de kapitaallasten. Ook de bijdrage van het schoolbestuur moet zichtbaar worden gekoppeld aan de gekozen verwerking. De raad heeft hiervoor een duidelijke toelichting nodig bij het definitieve kredietvoorstel.

Voor de raad is daarnaast het totaalbeeld belangrijk. De werkwijze per businesscase is zorgvuldig, maar kan ertoe leiden dat de financiële consequenties versnipperd zichtbaar worden. Wij raden u daarom aan om in de P&C-documenten periodiek een IHP-overzicht op te nemen. Daarin kan per project worden opgenomen: de status, het laatst vastgestelde besluit, het actuele krediet of de actuele raming, de verwachte kapitaallasten, de belangrijkste risico's, de planning, de kasstroom en de nog niet bestuurlijk vrijgegeven opgaven. Zo blijft het geheel bestuurlijk te volgen.

Samenvattende conclusie

De gekozen projectmatige aanpak is passend bij de fase waarin het IHP zich bevindt. De raad heeft nog niet het gehele investerings-programma vrijgegeven, maar besluit stapsgewijs op basis van businesscases. Dat voorkomt besluitvorming op verouderde of nog te globale ramingen. De keerzijde is dat het college extra aandacht moet besteden aan het totaalbeeld van de toekomstige financiële druk. Voor het KWC adviseren wij om vóór het definitieve investeringskrediet een expliciet financieel beheersingskader vast te stellen, inclusief afspraken met de bouwheer, rapportagevorm, betaalwijze, risicobuffer en escalatie bij dreigende overschrijdingen.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

U heeft ons specifieke speerpunten meegegeven

De financiële uitgangspunten binnen hervormingsagenda Jeugd

Kernboodschap; behandel hervormingsagenda als veranderopgave

Culemborg heeft in 2025 zichtbare stappen gezet in de beheersing van de jeugdhulpuitgaven. Het positieve financiële beeld mag echter niet één-op-één worden gezien als structurele besparing. De hervormingsagenda is geen rekenmodel met gegarandeerde uitkomst, maar een veranderopgave waarin sturing, data, professionele afwegingen en bijsturing samen bepalen of de financiële opgave haalbaar blijft.

Bestuurlijke context

De Hervormingsagenda Jeugd kent twee samenhangende doelen: betere en tijdige hulp voor jeugdigen die dat nodig hebben en een financieel houdbaar jeugdstelsel. Voor Culemborg is deze landelijke opgave lokaal vertaald in een startnotitie voor 2024-2028. Daarin is uitgegaan van een besparingsopgave van EUR 1,4 miljoen, met een ingroeipad en met investeringen van ongeveer EUR 300.000 per jaar. De gedachte is dat de kosten voor de baten uitgaan: eerst investeren in andere werkwijzen en daarna de uitgaven structureel omlaag brengen.

In 2025 is binnen de jeugdhulp een duidelijk gunstiger beeld zichtbaar dan in 2024. De uitgaven zijn gedaald, de meest complexe vormen van hulp laten een afname zien en het aantal jeugdigen in verblijfszorg daalt verder. Ook is de toegang tot hulp veranderd. Waar eerder veel verwijzingen via de huisarts liepen, komt een groter deel van de instroom nu via de gemeentelijke toegang. Dat geeft de gemeente meer mogelijkheden om te sturen op passende ondersteuning en om te beoordelen of lichte, kortdurende of voorliggende hulp volstaat.

Ons beeld bij de financiële uitgangspunten

Uit de gesprekken blijkt dat de oorspronkelijke financiële uitgangspunten vooral zijn gebaseerd op redelijke aannames en inhoudelijke keuzes. Dat is begrijpelijk. Jeugdhulp is een open-einderegeling en is minder goed voorspelbaar dan bijvoorbeeld onderhoud van wegen of gebouwen. Eén of twee zeer complexe casussen kunnen het financiële beeld in korte tijd veranderen. De organisatie heeft dit zelf ook onderkend: de eerste ramingen waren geen hard model, maar een onderbouwde inschatting van welke “knoppen” effect zouden kunnen hebben.

Wij vinden het positief dat de gemeente het gunstige resultaat over 2025 voorzichtig duidt. In de gesprekken is aangegeven dat Culemborg het voordeel niet volledig als nieuwe meerjarige norm heeft verwerkt. Dat is prudent. Het resultaat over 2025 lijkt mede samen te hangen met de ingezette maatregelen, maar ook met factoren die niet zonder meer structureel zijn, zoals casemix, het aflopen van eerdere dure trajecten, facturatiepatronen en extra middelen vanuit het Rijk. De gemeente kan goed verklaren wat er in 2025 is gebeurd, maar de voorspellende waarde richting volgende jaren blijft beperkt.

Tegelijkertijd is de grip op de informatievoorziening duidelijk verbeterd. Er wordt gewerkt met dashboards, kwartaalrapportages en analyses op verwijzers, zorgvormen, verblijfszorg, verlengde jeugdhulp en dure casuïstiek. Ook worden gegevens gebruikt om met bestuurders en de vakafdeling het gesprek te voeren over ontwikkelingen. Daarmee is de gemeente beter in staat om trends vroeg te zien en om tijdig bij te sturen. Dat betekent niet dat de uitgaven precies voorspelbaar worden, maar wel dat afwijkingen eerder zichtbaar en bespreekbaar zijn.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

U heeft ons specifieke speerpunten meegegeven

Aandachtspunten voor raad en college

Het belangrijkste aandachtspunt is dat de raad het positieve beeld over 2025 niet als vanzelfsprekend structureel mag beschouwen. De gemeente doet er goed aan om in rapportages steeds onderscheid te maken tussen structurele effecten, incidentele voordelen en onzekerheden. Werken met bandbreedtes past daarbij beter dan één exact bedrag. In de gesprekken is ook aangegeven dat bij de voorjaarsrapportage rekening wordt gehouden met een onzekerheidsmarge. Dat sluit aan bij de aard van het sociaal domein.

Een tweede aandachtspunt is de verschuiving naar de gemeentelijke toegang. Dit vergroot de sturingsmogelijkheden, maar het werk verdwijnt niet. Een deel van de hulp wordt mogelijk minder vaak door externe aanbieders geleverd, maar vraagt dan meer inzet van het Sociaal Team, de huisarts-ondersteuner, partners in de sociale basis en informele netwerken. Voor de raad is daarom niet alleen de daling van externe zorgkosten relevant, maar ook de vraag of de eigen organisatie voldoende capaciteit en kwaliteit heeft om deze rol waar te maken. De financiële rapportage moet daarom zoveel mogelijk het volledige beeld laten zien: ingekochte jeugdhulp, inzet van het Sociaal Team, preventieve inzet en de effecten daarvan.

Een derde aandachtspunt is de samenhang met landelijke en regionale ontwikkelingen. De reikwijdte van de Jeugdwet, de tijdelijke extra rijksmiddelen, de besparing vanaf 2028 en de regionale samenwerking blijven onzeker. Culemborg kan lokaal veel doen, maar heeft niet op alle factoren invloed. Dit vraagt om transparante communicatie aan de raad: wat ligt binnen de invloed van de gemeente, wat is afhankelijk van Rijk of regio en welke maatregelen zijn beschikbaar als de financiële lijn tegenvalt?

Samenvattende conclusie

Culemborg heeft in 2025 aantoonbaar stappen gezet in de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. De beweging naar meer gemeentelijke regie, betere data-analyse, monitoring van dure casuïstiek, aandacht voor verlengde jeugdhulp en daling van verblijfszorg zijn positief. Tegelijkertijd blijft de financiële opgave onzeker. Wij adviseren om de hervormingsagenda in de P&C-documenten te presenteren als een ontwikkelopgave met actieve monitoring, niet als een gegarandeerde bezuiniging. De raad krijgt de meeste grip wanneer per rapportage zichtbaar is: de gerealiseerde uitgaven, de bandbreedte van onzekerheid, de belangrijkste volume- en prijsontwikkelingen, de capaciteit van de gemeentelijke toegang en de maatregelen die beschikbaar zijn als de ontwikkeling afwijkt van de verwachting.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Actuele ontwikkelingen die interessant kunnen zijn voor u

Verslaggeving en financieel beeld

In 2026 staat de verslaggevingspraktijk vooral in het teken van een scherpere duiding van structurele en incidentele posten en van de vraag of de jaarrekening nog wel een realistisch beeld geeft van de bestuurlijke financiële ruimte.

De Commissie BBV heeft de notitie over structurele en incidentele baten en lasten geactualiseerd. Hoewel de verduidelijkingen formeel doorwerken naar de begrotingsvoorbereiding voor 2027, zijn zij in 2026 al relevant voor de beoordeling van begrotingswijzigingen, reserve-inzet en het structureel evenwicht. Tegelijkertijd is in 2026 de discussie aangezwengeld dat de klassieke BBV-kengetallen en gunstige kasposities steeds minder zeggen over de werkelijke financiële robuustheid van gemeenten. Onderbesteding, personeelstekorten, vertraagde investeringen en laat in het jaar ontvangen incidentele rijksmiddelen leiden geregeld tot jaarrekeningoverschotten zonder dat sprake is van duurzame beleidsruimte.

Voor raden, colleges en besturen van gemeenschappelijke regelingen betekent dit dat de toelichting op reserves, budgetoverhevelingen, investeringsrealisatie en incidentele baten belangrijker wordt. Voor ons als accountants verschuift het accent daardoor niet alleen naar een juiste technische toepassing van het BBV, maar ook naar de vraag of de toelichtingen voldoende inzicht geven in de houdbaarheid van de financiële positie en in de spanning tussen formeel begrotingsevenwicht en feitelijke uitvoerbaarheid.

Controle en rechtmatigheid

Op 3 februari 2026 is de *Handreiking controle aanbestedings-rechtmatigheid* gepubliceerd. Deze nieuwe handreiking maakt duidelijk dat aanbestedingscontrole niet langer als een louter juridisch detail kan worden benaderd, maar als onderdeel van de bredere rechtmatigheidsketen moet worden gezien. Contractbeheer, spendanalyse, mandatering, dossiervorming en de werking van interne beheersmaatregelen komen daarmee nadrukkelijker in beeld. In de praktijk betekent dit dat uw college beter moeten kunnen aantonen dat afwijkingen, verlengingen en inkopen buiten contract bewust zijn afgewogen en gedocumenteerd. Bestuurlijk bezien verschuift het accent daarmee van herstel achteraf naar aantoonbare beheersing gedurende het jaar.

Informatiebeveiliging en ICT

Op het terrein van informatiebeveiliging en ICT staat 2026 in het teken van voorbereiding op nieuwe wettelijke eisen en een verscherpt dreigingsbeeld. De regering stuurt erop dat de Cyberbeveiligingswet, waarmee de Europese NIS2-richtlijn in Nederland wordt omgezet, in het tweede kwartaal van 2026 in werking treedt. Voor gemeenten is dat relevant, niet alleen wanneer zij rechtstreeks onder de wet vallen, maar ook omdat de normstelling voor zorgplicht, incidentmelding en ketenbeheersing de lat voor de hele publieke sector verhoogt. Tegelijk laat het Dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2025-2026 zien dat ransomware, datalekken en verstoringen bij leveranciers de grootste risico's blijven. De focus in 2026 verschuift daarom van losse beveiligingsmaatregelen naar bestuurlijke weerbaarheid: zicht op kritieke processen, afhankelijkheid van leveranciers, crisisorganisatie, logging, back-ups en het oefenen van scenario's.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Actuele ontwikkelingen die interessant kunnen zijn voor u

Fiscale zaken: VPB, BTW en BCF

Op fiscaal terrein is 2026 geen jaar van één grote stelselwijziging, maar wel van relevante aanpassingen en een scherpere focus op de uitvoering. Dit vereist dat u als gemeente alert moet blijven op uw VPB-positie, mede omdat de Belastingdienst per 2026 opnieuw heeft gecommuniceerd welke wijzigingen in de vennootschapsbelasting gelden en de bestaande belastingplicht van overheidsondernemingen onverkort blijft gelden. Dat maakt het noodzakelijk periodiek te toetsen of activiteiten nog binnen de overheidstaak passen of inmiddels een zelfstandig ondernemingskarakter hebben gekregen.

Voor de btw is met ingang van 1 januari 2026 de vrijstelling voor schuldhulpverlening relevant. Die wijziging raakt vooral gemeenten die schuldhulp zelf uitvoeren of via verbonden partijen of opdrachtnemers laten uitvoeren, omdat de fiscale inrichting en de verhouding tot kostprijs en compensatiestromen opnieuw moeten worden beoordeeld.

Het Btw-compensatiefonds blijft daarnaast in de praktijk een belangrijk aandachtspunt, juist bij samenwerkingsconstructies, gemengde prestaties en doorbelasting binnen gemeenschappelijke regelingen. De bestuurlijke relevantie zit daarmee vooral in een goede fiscale governance: tijdige signalering, eenduidige contracten en consistente vastlegging van gekozen fiscale posities.

Mededinging en staatssteun

Voor mededinging en staatssteun springen in 2026 twee ontwikkelingen in het oog. Ten eerste is de Wet Markt en Overheid opnieuw verlengd, ditmaal tot 1 juli 2027. Daarmee blijven de gedragsregels voor overheden ook in 2026 onverkort van toepassing op economische activiteiten van gemeenten en verbonden partijen, zoals exploitatie van accommodaties, verhuur, energie-initiatieven, laadinfra of andere activiteiten op markten waarop ook private aanbieders actief zijn. Besturen kunnen zich dus niet permitteren te veronderstellen dat dit dossier stilligt; juist zolang de wet niet definitief is herzien, blijft zorgvuldige motivering van algemeenbelangbesluiten en kostprijsdoorrekening van belang.

Ten tweede geldt vanaf 1 januari 2026 voor alle decentrale overheden de verplichting om verleende de-minimissteun (steun aan bedrijven tot maximaal EUR 300.000) te registreren in het centrale EU-register eAidRegister. Dat maakt staatssteun in de uitvoering minder vrijblijvend. Subsidies, garanties, goedkope verhuur of andere voordelen die eerder pragmatisch werden afgehandeld, vragen nu om expliciete dossiervorming en registratie. Onvolledige registratie of een te lichte staatssteuntoets vormt hierdoor niet alleen een juridisch risico, maar geven ook een signaal af over de beheersing van publieke interventies in de markt.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Actuele ontwikkelingen die interessant kunnen zijn voor u

Bekostiging en wet- en regelgeving in het sociaal domein

Het sociaal domein blijft in 2026 bestuurlijk het meest dynamische en financieel gevoelige terrein. In de jeugdzorg is begin 2026 het wetsvoorstel *Reikwijdte Jeugdwet* in consultatie gebracht, als onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd. De inzet is om specialistische jeugdzorg scherper af te bakenen en gemeenten meer te laten sturen via stevige lokale teams en hulp dichter bij het gezin. Tegelijk laat de routekaart bij de Hervormingsagenda Jeugd zien dat de financiële en inhoudelijke beweging nog niet is afgerond. Voor gemeenten betekent dit dat 2026 in het teken staat van een combinatie van transitie en uitvoering: contractering, lokale toegang, regionale beschikbaarheid en financiële beheersing lopen door elkaar heen.

Daarnaast is per 1 januari 2026 fase 1 van de *Participatiewet in Balans* in werking getreden, met meer ruimte voor maatwerk, vertrouwen en beleidskeuzes in de uitvoering. Ook de *Wet inburgering 2021* is in 2026 opnieuw onderwerp van bijstelling na de tussenevaluatie; per 1 april 2026 zijn extra gronden voor verlenging van de inburgeringstermijn geïntroduceerd, onder meer wegens gebrek aan kinderopvang en de combinatie van werk en inburgering. Voor gemeentelijke organisaties en gemeenschappelijke regelingen in het sociaal domein betekent dit dat 2026 vooral vraagt om bestuurlijke keuzes over toegang, afbakening, uitvoerbaarheid en regionale samenwerking, en minder om de veronderstelling dat extra middelen alleen de druk zullen oplossen.

Uitkeringen vanuit de rijksoverheid

In de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten markeert de Voorjaarsnota 2026 een belangrijk bestuurlijk moment. Omdat deze Voorjaarsnota tegelijk de Startnota van het kabinet is, zijn niet alleen incidentele bijstellingen relevant, maar ook de begrotingsregels en prioriteiten voor de komende kabinetsperiode. Voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen is dat van belang omdat veel lokale begrotingen voor 2026 en verder nog steeds worden opgesteld tegen de achtergrond van structurele onzekerheid over het gemeentefonds, specifieke uitkeringen en medebewindstaken. De landelijke discussie is in 2026 daarom verschoven van de vraag of het zogenoemde ravijn bestaat, naar de vraag hoe bestuurlijk houdbaar de lokale uitvoering nog is onder een stapeling van taken, open-einderegelingen en incidentele rijksmiddelen. Instrumenten als *de houdbaarheidstest gemeentefinanciën 2026* en recente analyses over onderbesteding laten zien dat formele begrotingssluiting niet automatisch betekent dat de financiële positie ook duurzaam is. Niet alleen de omvang van rijksuitkeringen verdiend de komende tijd aandacht, maar vooral ook de voorspelbaarheid, bestedingsdruk, uitvoerbaarheid en de mate waarin incidentele middelen structurele problematiek maskeren.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Actuele ontwikkelingen die interessant kunnen zijn voor u

De ontwikkeling van de Omgevingswet

Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet is 2026 het jaar waarin de uitvoeringspraktijk merkbaar zwaarder wordt. Het tweede reflectierapport van de Evaluatiecommissie Omgevingswet, met de titel *'Werk aan de winkel'*, laat zien dat de wet functioneert, maar dat vereenvoudiging, voorspelbaarheid en uitvoerbaarheid nog niet vanzelfsprekend zijn bereikt

Voor gemeenten is daarbij vooral relevant dat sinds 1 januari 2026 niet langer gebruik kan worden gemaakt van TAM-IMRO voor wijzigingen van het omgevingsplan. Met deze Tijdelijke Alternatieve Maatregel konden gemeenten via de IMRO-standaard het omgevingsplan wijzigen voor urgente gebiedsontwikkelingen. Gemeenten moeten daardoor vanaf dit jaar werken met de standaard STOP/TPOD. Dat maakt 2026 tot een omslagjaar waarin juridische kwaliteit, planvorming, software, capaciteit en kennisontwikkeling samenkomen. In de praktijk neemt hierdoor het risico toe op vertragingen, verschillen in werkwijze en extra druk op de uitvoeringsorganisatie.

Voor accountants en toezichthouders is vooral van belang dat deze stelselverandering niet alleen een juridisch vraagstuk is, maar ook doorwerkt in projectbeheersing, legesramingen, investeringsplanning, grondexploitaties en de betrouwbaarheid van managementinformatie over vergunningverlening en ruimtelijke projecten.

Privacywetgeving, algoritmen en AI

Ook op privacygebied is 2026 nadrukkelijk een jaar van bestuurlijke aanscherping. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft in haar jaarplan 2026 aangekondigd extra kaders te publiceren over generatieve AI en over het recht op uitleg bij geautomatiseerde besluitvorming. Daarnaast heeft de AP begin 2026 specifiek onderzoek gepubliceerd naar misbruik van persoonsgegevens door gemeenteambtenaren, met aanbevelingen voor het voorkomen en opsporen van interne datalekken. Voor gemeenten is dit een belangrijk signaal: privacyrisico's liggen niet alleen in grote systemen of datalekken door hackers, maar ook in autorisatiebeheer, logging, intern toezicht en organisatiecultuur.

Tegelijk schuift de Europese AI-verordening in 2026 verder door naar de uitvoeringspraktijk. Voor AI-systemen met een hoog risico gaan vanaf augustus 2026 strengere eisen gelden, terwijl de verplichting tot AI-geletterdheid al van kracht is. Voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen betekent dit dat de inzet van algoritmen en generatieve AI niet langer alleen een innovatievraag is, maar ook een compliance- en governancevraag. Besturen zullen explicieter moeten sturen op transparantie, menselijke tussenkomst,

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen

Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Actuele ontwikkelingen die interessant kunnen zijn voor u

Aanpassing restwaarde leidt tot mogelijkheden voor dekking IHP

Omdat meer gemeenten te maken hebben met een hoog verwacht investeringsvolume in onderwijshuisvesting, is er bij uitvoerings-organisatie Invest-NL aandacht voor (innovatieve) financierings-mogelijkheden. Mede als onderdeel hiervan heeft de commissie BBV van Invest-NL een vraag en nadere toelichting gekregen over de toepassing van restwaarden bij circulair gebouwde onderwijs-gebouwen. Begin dit jaar heeft de Commissie BBV een antwoord gepubliceerd dat nadere duiding en meer ruimte geeft aan het toepassen van het begrip restwaarde.

In dit antwoord geeft de commissie aan dat het onder voorwaarden mogelijk is om bij de bepaling van de restwaarde, en dus kapitaalslasten, rekening te houden met hoogwaardig hergebruik van het vastgoed of de materialen gebruikt in het vastgoed. De verwachting is dat de kapitaalslasten die voortkomen uit het IHP hiermee verminderd kunnen worden, maar ook dat de administratieve last zal toenemen, omdat alle componenten van het gebouw afzonderlijk zullen moeten worden geadministreerd en gevolgd.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening 2024.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van de Nota verwachtingen accountantscontrole zwaardere rapporterings-toleranties dan voor andere onderdelen van de jaarrekening.

De rapporteringstolerantie is per specifieke uitkering:
- EUR 12.500 indien de omvangsbasis kleiner of gelijk is aan EUR 125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan EUR 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan EUR 1.000.000;
- EUR 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan EUR 1.000.000.

Hierna hebben wij onze bevindingen per specifieke uitkering opgenomen in het format dat wettelijk verplicht is gesteld. De belangrijkste conclusie is dat er geen fouten en onzekerheden in de Sisa-bijlage zitten.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid		**Goedkeurend**		
Strekking controleverklaring getrouwheid		**Goedkeurend**		
Sisacode	**Specifieke uitkering**	**Fout / onzekerheid**	**Financiële omvang in EUR**	**Toelichting fout/onzekerheden**
AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout	EUR 0	n.v.t.
AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout	EUR 0	n.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout	EUR 0	n.v.t.
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout	EUR 0	n.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
IenW E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Fout	EUR 0	n.v.t.
IenW E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
IenW E120	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout	EUR 0	n.v.t.
IenW E120	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
JenV A20B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026	Fout	EUR 0	n.v.t.
JenV A20B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integraleaanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout	EUR 0	n.v.t.
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
OCW D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026	Fout	EUR 0	n.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
SZW G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023	Fout	EUR 0	n.v.t.
SZW G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J15B	Regiodeals 6e tranche — SiSa tussen medeoverheden	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J15B	Regiodeals 6e tranche — SiSa tussen medeoverheden	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J17	Realisatiestimulans	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J17	Realisatiestimulans	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J55	Aanpak energiearmoede	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
VRO J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J18	Regeling specifieke uitkering isolatieopgave Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VRO J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Fout	EUR 0	n.v.t.
VRO J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Deze Sisa-regelingen zijn op uw gemeente van toepassing

Sisacode	Specifieke uitkering	Fout / onzekerheid	Omvang van de fout of onzekerheid	Toelichting fouten / onzekerheden
VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussenmedeoverheden)	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussenmedeoverheden)	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout	EUR 0	n.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid	EUR 0	n.v.t.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

De belangrijkste bevindingen uit de controle van de WNT-verantwoording

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op grond van de wet zijn de griffier en de gemeentesecretaris aangewezen als topfunctionaris. Hun bezoldiging is juist en volledig verantwoord in de WNT-verantwoording in uw jaarstukken.

Wilt u meer weten over de WNT? Kijkt u dan op: https://www.topinkomens.nl

Controleverklaring bevat paragraaf inzake overige aangelegenheden anticumulatiebepaling WNT
Met ingang van 2018 geldt een WNT-regel voor de samenloop van topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. Deze anticumulatiebepaling regelt dat de som van de bezoldigingen van iemand die uitvoerende topfuncties uitoefent bij meerdere rechtspersonen of instellingen, niet hoger mag zijn dan het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum. In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2025 hebben wij geen controle uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatiebepaling. Dit hebben wij in onze controleverklaring bij uw jaarrekening in een paragraaf inzake overige aangelegenheden tot uitdrukking gebracht.

Bijlage Wet Normering Topinkomens (WNT)	
Aantal topfunctionarissen	U heeft twee topfunctionarissen verantwoord in de WNT verantwoording over 2025. Zowel de griffier als de gemeentesecretaris hebben hun functie het gehele jaar vervuld. Dit geldt ook voor de vergelijkende cijfers 2024.
Aard dienstverband	De griffier en gemeentesecretaris zijn gedurende geheel 2025 in loondienst geweest bij de gemeente.
Betaling ontslagvergoeding	U heeft in 2025 geen ontslagvergoedingen boven de WNT-grens uitgekeerd.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Wij zijn gedurende de gehele controle onafhankelijk geweest van uw gemeente

Een belangrijke kernwaarde van onze beroepsgroep is dat wij onafhankelijk zijn van het orgaan dat de jaarrekening opstelt. Bij uw gemeente is dit gewaarborgd omdat de gemeenteraad onze opdrachtgever is en het college verantwoordelijk is voor het opstellen van de jaarrekening.

Wij hebben de naleving bewaakt van externe standaarden, het onafhankelijkheidsbeleid van ETL Assurance & Overheidsaccountants en de onafhankelijkheidsafspraken met uw gemeente. Wij bevestigen dat we aan deze onafhankelijkheidsvereisten hebben voldaan en voldoen.

Om onze onafhankelijkheid bij de controle van de jaarrekening te waarborgen hebben wij geen werkzaamheden uitgevoerd die buiten de kaders van onze overeenkomst vallen. Een andere maatregel die wij genomen hebben is dat alle teamleden die betrokken zijn bij de controle van uw gemeente persoonlijk hebben verklaard dat ze onafhankelijk zijn van uw gemeente. Deze verklaring is in ons controledossier opgenomen.

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Belangrijke onderwerpen en aandachtspunten die wij met u hebben gecommuniceerd

Als ETL Assurance & Overheidsaccountants vinden wij het belangrijk om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste onderwerpen en aandachtspunten van de controle aan u hebben gerapporteerd. Dit hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Management-letter	Accountants-verslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van onze onafhankelijkheid	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving		●	●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring.		●	●
Ons standpunt over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de gemeente		●	●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●

Samenvatting
Jaarrekening
Informatiewaarde jaarverslag
Financiële positie
Bevindingen controle
Interne beheersing
Speerpunten van de gemeenteraad
Bijlagen
Actuele ontwikkelingen
Sisa
WNT
Onafhankelijkheid
Communicatie
Urenbesteding

Onze urenbesteding in verband met de controle van de jaarrekening van uw gemeente

Onze urenbesteding is in overeenstemming met onze verwachtingen

De controle van de jaarrekening vereist voldoende tijd en aandacht van het controleteam. Hierbij beogen we een passende verdeling binnen het team ten aanzien van de onderwerpen, kennis en betrokkenheid. Ingevolge de maatregelen “In het Publiek belang” binnen de accountancysector rapporteren wij over onze urenbesteding ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Teamlid	Begrote uren	Werkelijke uren
Partner	122	144
Manager	168	24
Controleleider	0	178
Beginnend controleleider	214	163
Gevorderd assistent	0	64
Assistent accountant	239	124
Totaal uren	**743**	**697**

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt is onze werkelijke inspanning lager dan de verwachte inspanning. Dit is vooral te danken aan het feit dat we meer seniore uren hebben ingezet, waardoor er minder tijd aan interne beoordeling hoeft te worden besteed. Met andere woorden: het aantal uren is minder, maar het gemiddelde tarief is hoger.

Culemborg

ETL ASSURANCE & OVERHEIDSACCOUNTANTS

Bedankt voor de fijne samenwerking